

Jeruzsálem. — Az angol rendőrség és katonaság közös tevékenységének eredményeképpen az utolsó napokban több mint 240 arab terroristát tartóztattak le. — A Hiszdadrut Hávodim, zsidó munkások szakszervezete által közzétett statisztikák szerint a szervezet tagjai meghaladják a százszázat. A szakszervezet összes tagjainak 36 százaléka földműveléssel foglalkozik.

Moszkva. — A szovjet kormány magas kitüntetésben részesítette a moszkvai jiddis színház tizenlehet tagját. A legmagasabb kitüntetés, a Lenin rendet Solomon Mivhael kapta.

Lisabon. — Husz németországi zsidó menekült, akiket nem engedtek Montevideóban partraszállni és a portugál kormány rendkívüli engedélyvel Liszabonban telepedtek meg. Április 23-án a Sztúrnia hajón Boitviva vándorolnak.

London. — A Baldwin-alap végrehajtó tanácsa közli, hogy május 15-én, szombaton egész Anglia területén „Anyák napját” rendez. Ezen nap alkalmával felhívással fognak fordulni az összes angol anyákhoz, hogy segéd kezzenek további ezer németországi menekült gyermek Angliába való menekítéséhez szükséges összeget előteremteni. Az anyák napján az angol asszonyok tízezei fognak házi és utcai gyűjtéseket rendezni.

Tel-Aviv. — Az angol hatóságok átkutatták Dzsennin arab közleg vidékét és hat mérföldre a községtől az arab terroristák egyik igen jól felszerelt fegyvertárára fedezték fel. A hatóságok 69 géppuskát, 1 géplegyvert, 5 aknavetőt, 4 bombát, 4869 töltényt, 500 gyújtót, nagymennyiségű robbanóanyagot, teljes telefonfeszlerelést, sok fontos okmányt és egyenruhákat koboztak el. Az egyenruhák egyiké Abu Dura-e, a felelmes terroristavezér. Mialatt a hatóságok felfedező tevékenységüket végezték, agyonlőtték az egyik terroristát.

Prága. — A napokban újabb ifjúsági bevándorló csoport indult el Palesztinába. Március óta 500 ifjú került ki az országba. — A Gestapo szabadlábúra helyezte Hanna Steiner asszonyt, a csehszlovákiai Wizo országos elnöknőjét, akit a náci-bevonulást követő napokban tartóztattak le. Újabb információk szerint Steiner asszony szabadlábúra helyezése 500.000 csekkorona kaució ellenében történt.

New-York. — Az amerikai németek szövetségének 8000 tagja között lefolytatott vizsgálat megállapította, hogy a szervezet igen élénk antiszemita tevékenységet fejtett ki. A szövetség iskoláit antiszemita irodalommal árasztották el. A szövetség buffalói helyi csoportjának vezetője, Hans Neubeck beszédet mondott és többek között arra szólította fel a szövetség tagjait, hogy szakítsanak meg mindennemű összeköttetést olyan alsóbbrendű emberekkel, mint a zsidók és ne vásároljanak tőlük. Az amerikai német ifjúságot a vértisztaság szellemében kell nevelni és nem szabad csak németekkel vagy más népek északi fajbútorokkal házasságot kötni — mondotta Neubeck. A szervezet aktivitását most az igazságügyi minisztérium vizsgálja felül és dönteni fog a fogvatartásról lépésekről.

Bratislava. — A szlovákiai hatóságok 22 zsidó újságírókat felszólítottak, hogy hagyják el az országot. A kiutasítottak nagyrésze magyar állampolgár. A szlovákiai magyar kisebbség a zsidókérdésben két pártra oszlott. A radikális elemek a zsidók kizárását követelik a magyar szervezetektől. Ezek magyar nemzeti szocialista párt alakítását követelik, mely szoros kapcsolatot tartson fenn a magyarországi nyilaskeresztesekkel és szigorúan antiszemita kurzust kezdmenyvezzen a szlovákiai magyarságon belül.

Bruxelles. — A belgiumi lengyel zsidó frontarcosok szövetsége elhatározta, hogy minden erejéből támogatni fogja a lengyel nemzetvédelmi alapot. Ezirányban felhívást intéztek az összes Belgiumban élő lengyel állampolgárságú zsidókhoz és az akció eredményei minden vártakozón felülül.

— AZ ALBAN ZSIDÓK HELYZETE. Mértékadó körök részéről a következő jelentés futott be a zsidó távirati irodához az albániai zsidóság sorsáról: Albániában igen kisszámú zsidó lakosság él. A benszületett zsidók száma elenyésző, legnagyobb részük az Ausztriából menekült zsidók teszik ki. A zsidók kereskedelemmel foglalkoznak és csak elvétve akad közöttük szabadfoglakozású. Az albánok mindig a legnagyobb megértés és jóakarattal tanúsították a zsidók irányában. Az itteni zsidóságot páni félelem fogta el, hogy sorsuk most hasonlóvá válik az olaszországi zsidóságéhoz, annál is inkább, mert javarésztük „politikai menekült”. Ezeket az a veszély fenyegeti, hogy kiadatásuk után a Gestapo kezei közé kerülnek. Száz menekült, akiknek bevándorlását annakidején Zogu király soronkívül engedélyezte, arra vár, hogy tovább vándorolhasson az Egyesült-Államokba.

— LETREJÖTT A MEGEGYEZÉS A JUGOSZLÁVIA ÉS PALESZTINA KÖZÖTTI TÖKE-TRANSZFER ÜGYEBEN. A jugoszláv pénzügyminiszter jóváhagyta a Palesztinába való tőke-kivitelre vonatkozó transzfer-szerződést. A transzfer lehetőségét elsősorban a cionista alakok fogják kihasználni a Jugoszláviában gyűjtött adományok Palesztinába való átutalására. A szerződést azonban előnyösen használhatják ki azok a magánszemélyek és kereskedelmi vállalatok is, amelyek kereskedelmi összeköttetést tartanak fenn Palesztinával. A pénzügyminiszter által jóváhagyott szerződés rendezi azoknak a személyeknek a vagyont átutalását, akik Jugoszláviából véglegesen Palesztinába vándorolnak. E célból a jugoszláv Nemzeti Bank külön folyószámlát fog nyitni, amelyre az érdekeltek dinárban fizetik le azokat az összegeket, amelyeket Palesztinában fontban fognak kifizetni.

— ELYNYOMJÁK A JERUZSALEMI ARAB SZTRAJKOT. (Jeruzsálem). Az angol rendőrség által fogatósított letartóztatások ellen tiltakozás jeléül a régi város arab kereskedői hétfőn sztrájkba léptek, amely átterjedt az új város arablakta részeire is. A katonai hatóságok kijelentették, hogy amennyiben a sztrájk azonnal nem szűnik meg, annak befejeztével az üzletek újból való megnyitását annyi időre nem engedélyezik, ahány napig a sztrájk tartott.

— NÉGY TONNA ARAB FEGYVERT ÉS MUNICIÓT A TENGERBE VETETEK. A rendőrség és katonaság négy tonna fegyvert, municiót és robbanóanyagot, köztük 1000 fegyvert és 570 revolvért, amelyeket araboktól koboztak el, a tengerbe vetettek. Nablus közelében, egy barlangban megtalálták a hatóságok a terrorbandák vezérkarának irattárát. Az iratok között megtalálták az illegális vészbírószám névsorát is, amely tudvalevőleg számos halálos ítéletet hozott.

— MAGAS KITÜNTETÉSBEN RESZESÜLT ELFER ALADAR VOLT KOLOZSVARI EGYETEMI TANÁR, AZ EUROPÁHIRU ZSIDÓ BELGYÓGYÁSZ. Elfer Aladar volt kolozsvári egyetemi tanár, az orvostudományok terén végzett több évtizedes, érdemekben dus munkásságáért, a francia kormánytól magas egészségügyi kitüntetést kapott. Ez a kitüntetés, amely a külföld megérdemelt hódolatának jele a nagy tudással szemben, őszinte örömet keltett Elfer tanár nagyszámú tisztelőinek körében. A kitüntetés nem csak a kiváló tudás érdemeinek elismerése, de egyben hódolat a legszerényebb ember áldásos munkája iránt is, aki hosszú évtizedeken keresztül, igaz emberbaráti szívet segített szenvedő embertársain.

BUN DE IMPRIMAT. „GRAFICA”, ORADEA

B-U-M-D-R

DACHANI HUMOR

Két zsidó találkozik és az egyik megkérdi: — Te, mi az a gyűjtőtábor? — Hogy egy gyűjtőtábor mi? Hát idefigyeld, megmagyarázom. A gyűjtőtábor az egy nagy terület, amely drótkerítéssel van körülvéve és a drótban villanyáram van bevezetve. A drótkerítésen kívül még három század katoná és ötven hatalmas bulldogg is őrszi. Itt sünetet tart, aztán bizalmasodva hozzátesszi: — De azért mi mégis be tudunk jutni.

OPTIMISTA ÉS PESSZIMISTA

Két német zsidó találkozik és arról beszélgetnek, hogy a berlini zsidók közül ki az optimista és ki a pesszimista? Az egyik végül is ezt a magyarázatot adja: — Az optimista a börtönben ül, a pesszimista viszont Londonban sétál.

KORKEP

— Te hogy állsz tulajdonképpen a nagyszüleiddel? — Mit mondjak, olyan mázlistá nincs a világom, mint én. — Hogy-hogy? — Telenc vagyok.

PRAKTIKUS BETEG

Egy falusi korcsmáros megozsgálatja magát az orrossal, aki a vizsgálat után kijelenti: — Uram, magának epeköve van. — Remek — mondja a korcsmáros. — Mi ebben a remek? — Mert értelmeszedésem is van, majd csinállok egy építési vállalatot.

JOGOS KERDES

Eit itt Váradon két öreg zsidó, testvérek voltak és szegények. Egyik bankgazdától minden estején kaptak száz-száz lejt. Most estején csak egyik jelent meg és elmondta, hogy a másik meghalt. A bankgazdát erre üngyújtott neki egy darab száz lejst. — Kérdezte az öreg. — De hiszen a bátyja meghalt. — Na igen, de maga az örökös, vagy én?

FINOMAN...

Egy utazó üzleti körútján egy kis községbe érkezik és mivel nagyon ches, beül egy vendéglőbe és ebédel. A vendéglős rántott halat tesz elébe, aminek az utazó mohón nekilát, de már az első falat után így szól a vendéglőshöz: — Brengen se mer e Stechle. A vendéglős nem érti ugyan, hogy mire kell az utazónak a halhoz bot, de azért kihoz egy botot és odaadja neki. Az utazó pedig fogja a botot, elkezd vele a halat ütögetni, miközben folyton ezt ismételteti: — Fischele, darf man e so stinken?

ELEGEDETLEN HITSORSOS

Egy vidéki városka új rabbit választott. Egyik hitsorsos valamilyen ügyben beszélni akart a rabbihoz, de az előszobában elébe állt a rabbi bocherje és azt mondta neki: — Most nem lehet bemenni, a rabbi tanul. Másnap újra csak azzal fogadta a bocher, hogy nem lehet bemenni, mert a rabbi tanul és harmadnap megint. Erre aztán már feltortyanti a zsidó: — Hogy az ördög vigye el a hitközséget, hát nem tudnak egy olyan rabbit idehozni, aki már eleget tud?

LOGIKA

A bocher kitünő evő hírében áll és vendéglátó gazdája azt mondja neki a bö ebéd után: — Na bocher, meg tudnál-e most még tíz szilväsombócot enni? — Meg én. Behozák a tíz szilväsombócot, a bocher nekilát és kilencet egy-kettőre megesszik, de a tizedik már nem megy. Szomoruan néz a látra és felsóhajt: — Micsoda egy marha vagyok én, hogy ezt a tizediket nem eszemek elém meg.

NÉPUNK

Director și Șefredactor: Wasserstrom Sándor REVISTA EVREIASCĂ Redactor responsabil: Leitner Zoltán

Meddig tart a járvány?

Több száz millió ember feszült figyelemmel állott a rádióhőszülékek előtt néhány nappal ezelőtt, pontosan tizenkét órákor, hogy hallja a „kinyilatkoztatást.” Korunk legnagyobb történelmi alakjának mondotta ő saját magát, de méltó helyét csak az utókor fogja pontosan megjelölni. Őt világörzében lakó emberi százmilliók nem tudták, hogy mit hoz ez a beszéd, az eredmény pedig az volt, — mert a „tömegnek” szólott, — hogy mindenki megtákolhatta benne azt, amire várt. A pacifisták úgy vélekedtek utána, hogy „mégsem volt olyan háborús,” ahiknek pedig az erős hang kellett, azoknak ott volt a felmondott angol-német Hottagegyezmény, meg a felmondott lengyel-német megnemtámadási szerződés.

Mondotta, hogy az angolok ezerszámra pusztítják a „szegény arabokat”, hogy az oda „betalakhodó” zsidóknak helyet csinálnak. Az egész világ tudja azt, hogy vannak országok Középeurópában, ahonnan kergetik a zsidókat. Es, ha ősi földjükhöz akarnak nines-telenül és minden javaikból kifosztottan új életet kezdeni, akkor jön a Vezér és azt mondja, hogy a „szegény arabok” földjére „betalakhodnak” a zsidók. Vajjon az arabok veszélyeztetik-e a brit szigeteket? — kérdezte a Führer és erre gunyos hahota hallatszolt az érzékeny rádióhőszülékeken keresztül. Nevettek a zsidó milliók tragédiáján, nevettek a Reichstag tagjai azon, hogy az onnan kikergetett emberi százezrek menekülési helyére vonatkozólag is ilyen megjegyzést tesz egy kilencven milliós nép vezetője. „Eltér”-ről beszélnek a németek és „helyet a nap alatt” a jelszavuk, hát nekünk zsidóknak nincsen helyünk a nap alatt? — Nekünk csak a sir állhat rendelkezésünkre, meg a földi pokol minden gyötrelme?

Wells jut eszünkbe, a híres angol író, aki egyik irásmlvében azt a „fantasztikus” kérdést teszi fel, mi lenne, ha a világ összes diktátora egy autó vagy repülőszerecséltenség folytán egyszerre veszenék életüket. Vajjon fellelézene a világ? O azt írja, hogy igen. Mi nem mondunk véleményt, mi csak Wunschtraum-nak gondoljuk azt, amit ő fantáziának tart.

De akár eljönne ez a „katasztróla”, akár nem, mi szentül hisszük, hogy a pusztító járvány, amely ma nem csupán a „zsidó tanítványokat”, hanem a zsidó tanítókat — az emberiség tanítóit — ért, egyszer el fog mulni. Eljön még korunk pestisjárványának megszünése is, mikor minden gunyos megjegyzés, minden lenezés dacára, eljön a szefira 33-ik napjának, a Lagbeomernek örömlinenepe, amikor újra boldogan fogjuk mi is összehozásítani az emberiség nagyobbik felét a humanizmussal, a szeretettel, s ennek a nász-nak boldog örömlében fog újra hallatljani a világ és ellefelelteni korunknak azt az időszerkát, amikor a „szahill” nem csupán a gyász-nak, hanem a „zsidó bün”-nek is ismérve volt. Eljön a 33-ik nap, amely újra az örömlnek és zsidó boldogságnak, felszabadulásnak napja lesz!

Mialatt a terrorista akciók tovább folynak

A kairói arab konferencia nemzeti kormány létesítését követeli Palesztinában

Kairó. — Az angol hírszolgálati irodák jelentése szerint a Kairóban ülésező Palesztina-konferencia, amelyen az arab államok és a palesztinai arabok képviselői vettek részt, újabb javaslatot terjesztett az angol kormány elé. Az arab javaslat a következő pontokat tartalmazza:

lik, hogy az angol kormány még tárgyalási alapul is elfogadja a kairói konferencia javaslatát, amely az egész palesztinai zsidó építőmunka felszámolásával egyenlő.

UJABB TERRORAKCIÓK.

Haifa környékén egy új vezér, Abu Baker irányítása mellett a felkelők harcba szálltak a katonasággal. Azután Nazaret felé vonultak el, ahol a Farhun család tagjai ellen intéztek támadást. Ez a család angolbarát érzelmeiről ismertes. A család két házát, valamint néhány középületet felgyújtottak. A támadás során egy arab asszony meghalt, egy apaca megsebesült, míg a család egyik tagját a felkelők magukkal cipelték. A hatóságok szigorú intézkedéseket tettek a rend fenntartására. A város főterén kedden reggel merényletet is követtek el, amelyek egy lapszerkesztő esett áldozatául.

A PALESZTINAI ARAB TERROR APRILISI VESZTESEGLISZTÁJA.

Jeruzsálem. — Az április arab terrorizmus mérlege: 41 arab, 14 zsidó és öt angol vesztette életét. Egyidejűleg jelentik Jeruzsálemből, a hatóságok intézkedtek, hogy a három hónap óta zárva tartott arab vendéglöket újból megnyissák.

1. A rend és a nyugalom helyreállítása után nemzeti kormány alakuljon Palesztinában palesztinai miniszterekkel, angol kormánytanácsosok közreműködése mellett. 2. A zsidó bevándorlást a legközelebbi öt évre 75 ezer emberre korlátozzák, beleértve azokat az illegális bevándorlókat is, akik az utóbbi hónapokban jöttek Palesztinába. 3. A zsidó földvásárlást kössék olyan feltételekhez, amelyeket a nemzeti kormány és a főkormányzó fog együttesen megállapítani. 4. A palesztinai nemzetgyűlés, amely az ország egész lakosságát képviseli, három év után újból meg fogja vizsgálni a helyzetet és alkotmányt fog adni az országnak. Kairói beavatott körök tudni vélik, hogy ha az angol kormány elfogadja ezeket a javaslatokat, az arabok képviselői fel fogják szólítani a palesztinai arabokat, hogy szüntessék be a zavargásokat. Zsidó körök viszont képtelenségnek íté-

Németország mint új zsidó elhelyezkedési terület?

A pesti német konzulátus zsidó mérnököket keres

A pesti zsidóság körében a zsidótörvény végleges szövege mindinkább megszilárdítja arra vonatkozólag sokak elhatározását, hogy kivándoroljanak. Naponta érhető már a „leépítés”, amely csendes tragédiákat rejt magában. Nincsenek ezek az uccán, nem látják a Ritzben és a Hungáriában, de a zsidó családok körében: „nincsen ház, ahol ne volna halott,” ha „halott” alatt a szegényembert értjük, akire azt mondják bölcseink „oni chosev k'esz”. Sok-sok ezer ilyen „szegényember” van már Magyarországon és számuk naponta szaporodik. A képviselőház és felsőház összeegyeztette a zsidótörvényt és ma már végleges szövegének Damokles-kardja a legtöbb zsidó existenciája feje fölött lóg. Ma már tudják, hogy zsidó nem lehet — még kivételes esetekben sem — közjegyző, hités tolmács, bírósági, vagy más hités szakértő, (becsüs), közjegyzőhelyettes, szabadalmi ügyvivő. Nem lehet könyvvizsgáló, mérnök, gépésztől vizsgára bocsátani mindaddig, amíg számuk nem csökken 6 százalék alá. Az egyetemre nem lehet felvenni, csak 6 százalékig, kivéve a műegyetem közgazdasági és kereskedelmi osztályát, ahol 12 százalék lehet. Időszaki, vagy nem időszaki lap szerkesztésében zsidó csak 12, illetve a hadüszlekek kedvezményével együtt 15 százalék lehet. Nem lehetnek közléstiszviselők.

Ezzel szemben az elmúlt napokban a hővezető eset történt Budapesten. Egy mérnök, aki nem tudott a zsidótörvény miatt helyet kapni, jelentkezett egy tengerentúli állam konzulátusánál és kérte, hogy adjanak számára vizumot a beutazáshoz. Másnap üzenetet kapott — a német konzulátustól. Egy kicsit megjéjt, nem tudta mire vélni a dolgot, azután felment, ahol a konzul a következőket mondta neki:

— Ön mérnök ur tegnap kérvényt adott be egy konzulátusnál, amely kérvényben beutazást kért. Minek Önnek odamenni? Ha akar, azonnal kaphat állást 600 márká fizetéssel ennél és ennél a német vállalatnál. Lelevezem Önnek és minden rendben lesz.

Ezt feltétlenül autentikus helyről tudjuk, tehát legutóbbi számunkban írott érveinkkel szembe nem állítható. Magyarországon nem kaphat megjelölést, de a németek felveszik a mérnököket. Egyelőre a mérnököket.

Visszont egy külföldi bank fiókja elküldte ugyan a zsidókat, de az anyaországból hozott tisztviselőket. A jó és megbízható zsidó tisztviselők fizetése folyton növekszik, mert kaphodnak utána, viszont a gyenge munkások, a „cigarettasodrók” nem boldo-

gnak most sem. Érdekes és jellemző sok vállalat humanitására, hogy minden egyes tisztviselő priuszát felülvizsgálják. Öregeket, akiknek csak néhány szolgálati évük van még hátra, azokat nyugdíjazták. Nőtleneket is előbb bocsátanak el. Csalódos emberek lehetőleg az ötödik év végéig maradhatnak. És öt év? — sok idő, azalatt megváltozhat még sok minden. Még a kerülhetetlenség is enyhülhet és semmi sem örök és a tízparancso-

A francia jobboldali sajtó is állásfoglal az antiszemilizmussal szemben

Páris. — Az egész francia sajtó pártkülönbség nélkül nagy elismeréssel ir arrol, hogy a kormány erélyeshangú dekrétumot bocsátott ki az antiszemita propaganda lapokban való terjesztése ellen. Keryllis, az ismert jobboldali újságíró és politikus hosszabb cikkben foglalkozik a rendelettel, a többek között a következőket írja:

— Eljett kell kiáltunk mindannyian a francia kormányra, amely végre erélyes kézzel törli le az antiszemita propagandát Franciaországban, annál is inkább, mert ezt eddig is német pénzzel csinálták és dr Göbbels előirásai szerint. Ő: az, aki az egész világon ezt a propagandát a németek-melletti propagandára használja fel és hibát követnek el azok, akik a mostani körülmények között ennek a propagandának szolgálatába állanak. Majd így folytatja Keryllis:

— Lehet szeretni a zsidókat, vagy nem szeretni, de az kétségtelen, hogy a jelenleg mozgósított nagy nemzeti szocialista ellenes erőket nem szabad gyengíteni azzal, hogy a zsidók segítségéről lemondjunk, amely nagy szolgálatokat tesz a nagy nyugati demokráciáknak. El kell ismerjük, hogy a konzervatív angol reakció főleg azért lett németellenes, mert utálkozással látták a zsidók elleni gyűlölet fokozását. Amennyiben Franciaország magáévá tenné a németek módszait, elveszítene az angolok és amerikaiak szimpátiáját. Franciaország teljesen izolálva maradna a német kolosszussal szemben és talán ugyanarra a sorsra kerülne, mint azok az országok, amelyeket a németek fosztottak és összetörttek.

A FRANCIA ZSIDÓSÁG HÜSÉG-NYILATKOZATA.

A franciaországi zsidó szervezetek szö-

Vigyázzon az archbőrre különösen tavasszal és nyáron!

Sulfamyl-puder

lefrissíti archbőrt és bárosyonosan tartja. Különösen zsíros archbőrnel kitűnő szolgálatot tesz a SULFAMYL-puder Ejjelre használjon

Sulfamyl-krémel

laton kívül egyetlen törvény sem változtatlan.

Legjellemzőbb a mai helyzetre a fentebb említett „mérnök-ese!”, horunk legélesebben ktraizolt furcsasága...

vetésége a következő közleményt bocsátotta ki: „A franciaországi zsidó szervezetek szövetsége, mint a Franciaországba bevándorolt zsidók központja, ünnepélyesen kinyilatkoztatja feloldhatatlan és maradéktalan kapcsolatát Franciaországgal.

A zsidó tömegek hagyománya mélyen gyökerezik a népek és emberek közötti béke gondolatában.

Ezekben a komoly órákban, amelyek ma átélünk, a bevándorolt zsidók még akkor is, ha nem akarnak hinni a háboru lehetőségében, kötelességüknek érzik kijelenteni, hogy készen állnak az országot szolgálni, amely második hazájukká vált.

1914 augusztusában a bevándorolt zsidók igaz lelkesedéstől fűtve beléptek a francia hadseregbe és sokan közülük a fronton hősi halált haltak. A franciaországi zsidók büszkék, hogy a francia nép legnemesebb képviselői ismételtelen kijelentették, miszerint népük nem ismerik a faj, vagy vallási megkülönböztetést. A diktatura országával szemben, ahol a szabad gondolatot üldözik, Franciaország a béke és a becsület, élet és szabadsághoz való jog utolsó erőműve.

A szövetséghez tartozó bevándorolt zsidók közlik ama elhatározásukat, hogy összes anyagi és erkölcsi erőiket Franciaország szolgálatába állítják. A szövetség jelenleg iroda felállításának gyakorlati lehetőségeit tanulmányozza, amely a Franciaországot szolgáló akarók lajstromozását végezze.”

— 14 MILLIO LADA NARANCST EXPORTÁLT PALESZTINA AZ IDEI SZEZONBAN. Befejeződött a narancsszezon és megjelentek a statisztikák a Palesztinából külföldre szállított narancs mennyiségéről. 13 millió 839 ezer 561 ládát szállítottak az idén, szemben a tavalyi 11.002.759 és a tavalyelőtti 10.231.287 ládával. Az idén leszállított mennyiségből 1.540.000 láda volt a grape fruit és 130.000 láda a citrom. Az export három kikötőn: Haifán, Jaffán és Tel-Avivon keresztül bonyolódott le. A kikötők közül rekordot mutatnak fel az idén Jaffa és Tel-Aviv. Jaffán 4.258.332 láda citrus exportáltak. Telavivban 1.672.691-et. A kis zsidó kikötőből tavaly 750.000 ládát szállítottak, tehát több mint 100 százalékkal fokozta felvevőképességét. Az élen természetesen a haifai kikötő halad, melyből az idén 7.854.022 ládát szállítottak külföldre.

A budapesti mintavásárra utazó zsidók figyelmébe!

A mai időkben ezerszer fontosabb a családi millió, ha egy zsidó egyén, vagy család családi, vagy üzleti ügyben meglátogatja Budapestet, hogy ott meghiűt családi környezetben töltsé idejét.

Erre a célra legalkalmasabb, az általánosan ismert **ort. kóser Karmel panzió**

amelyben ragyogó tiszta szobák, a legmodernebbül berendezetten várják a látogatókat. A panzió az Andrássy út 43 alatt van, a város centrumában és konyhája a legkitűnőbb ellátást biztosítja.

Vezetője és tulajdonosa: Friedmann Józsefnek neve és szakértelme biztosítja a legkitűnőbb és legigényesebb izlésű közönség ellátásának.

TELEFON: **12-89-67**

Az anyaság zsidó problémája

Asszony volt, bár alig husz esztendő. Fátal, bájos, kedves és szép. Apja tehénelves zsidóember. Imádásig szeretett egyetlen lány a viruló szépség és egy olyan szerencsétlenség központjába került, amelynek zsidó motívumai vannak. A mai nyugtalan világban nem akart családot alapítani és ki tudja miért és hogyan — a gyönyörű fiatal teremtsenek pokoli szenvedéseken kellett keresztülmennie, amely a halálba torkolt.

Az első fájó és tragikus; nem lehet egykönnyen napirendre térni felette. Le kell tehát vonnunk a tanulságokat. A tanulság pedig a következő: a zsidó anyák mindig születtek. Akármilyen üldözöttségben volt részünk, a zsidó anyák megtették a kötelességüket. És nincsen igazuk azoknak, akik azt hirdetik hogy „a mai világban” nem szabad újabb zsidók világhozására gondolni. Miért? Az emberi előrelátás véges és nem tudjuk, hogy mit hoz a jövő. Tudta azt husz-harminc esztendővel ezelőtt bárki is, hogy mi lesz 1939-ben? Vajjon tudja-e a mai kor gyermeke, hogy nem-e lesz szabad és boldog emberiség, amikor a ma születő gyermekek felnőnek? A folytonosságunk nem szabad megszakadni. Jogunk van az élethez és kötelességünk, hogy gondoskodjunk arról, hogy magva ne szakadjon a zsidóságnak. Bünt követ el minden zsidó házaspár, aki az isteni gondviselés helyett maga akarja a „gondviselést” játszani. Illetőleg: a gondviseléstől akar megszabadulni. A zsidó vallás tételei törvényei tiltják ezt a bünt és általános zsidó társadalmi szempontból sem lehet szótlannal elmentni e jelenség mellett. Nincsen joga egyetlen fiatal zsidó férfinak és nőnek, akik házasságra lépnek, hogy elhatározzák, vajjon legyenne-e újabb generáció vagy sem! Nekik egy kötelességük van, mint minden elni akaró népeknek, amely nem halad a dekadencia végzetes útján és e kötelesség, hogy kövessék az ősek nyomdokait. Kellenek az új zsidó generációk, mert lehetőleg könnyebb lesz a legközelebbieknek. Mi lett volna, ha a halál gondolata mellett nem siettenek mindég ott az élet és? Amint az élet mellett ott van rögtön a halál is. Amint egy embernek nincsen joga dönteni a más élete-

kalda felett, épen egy nincsen joga dönteni meg nem született gyermekek sorsa felett sem, mégha azért nem is sujt le rá a földi igazságszolgáltatás keze. Kellenek generációk, kellenek úszulított zsidó gyermekek, mert az ember előrelátása nagyon is véges és nem tudhatja, hogy milyen sors jut egyes embereknek. Lehet, hogy az ő meg nem született gyermeke a legnagyobb boldogságra predestinálott és nincsen joga előlött kényelemből vagy fölös aggodásból pácát törni.

Kényes téma ez, de kötelességünk erről már őszintén beszélni. Mert el kell kerülni a hasonló tragédiákat, mint amilyen a napokban történt Nagydáradon. Nézenek csak körül zsidó nők és férfiak, hány családban van nyolc-tíz gyermek is, mind boldogul és boldog, az asszony pedig egészséges. És viszont hány gyermektelen házaspár van, akik nyomorognak, öregségük sivár és nem az egészségnek az eljegyeztette az asszonyt. Sem a léha élet, sem a gyermektelenség költségtelensége nem boldogítja. Mi emberek a lehetőségek és eshetőségek permutációjában élünk, saját sorsunkat sem tudjuk nyilegyenesen megszabni. Annál kevésbé van jogunk meg nem született életek felett itélletet mondani. Irtozatlan bűn ez zsidó vallási és népi szempontból és öritkedjen bárki, hogy ezt magáévá tegye. Gyűlöletes az egyke és az egyse, egy nép végtete tragédiája ez, örök nívánája. Több mint ezernyi pogrom, több mint a halál. Nincs jogunk a zsidó nép sorsát megpecsételni, nincs joguk egyedeknek egy nép sorsa felett dönteni. Ezt ne feledjük, mert az életet igenljük és nem tagadjuk. Ez az élet kötelesség!

A demokraták és szocialisták rövidlátása

Röpke hír az újságkaszabók óceánján. Robert Taylor, a skóciai szakszervezetek elnöke tiltakozott egy gyűlésen az ellen, hogy az angol kormány megszege szavát és bevezesse a védőkötéleztetést. Ez az ur lehet, hogy soha nem hagyta el Anglia területét, tehát nem tud egyebet, mint azt, hogy az angol szigeteket sehol sem öritkeznek szárazfölddel és így nem kell nekik hadsereg. Elvégre ellenséges hadak talán nem fognak benyomulni a brit szárazföldre? Ez a szakszervezeti ur úgy képzelt, hogy Ramsay MacDonald-nak, a volt premiernek igaza volt, amikor kimondta egyszerűen az „örök béke”. A vén halás úgy képzelte, hogy az egész világ olyan idilliikus, mint az ő falucskája, ahol halászott békés vasárnap mek-

Fény az éjszakában

Irtá: J. S. Agnon

Egészen kis város. Koroluwka, tenyérnyi kicsi és bizony nagyon kevesen lakják. Az emberek alacsony valyoghazikókban laknak és ha az ifjak hangját nem hallanák az ima- és tanházakban, akkor bizony alig jutna valakinek eszébe emberi hajlékot gyanítani a kisvárosban.

Am van egy ház mégis Korolumkában, széles ház, erkélyes szobával. A város leggazdagabbja ez a ház Rabbi Ascher Baruché, akinek gazdagság lakozott a házban és Tóra a szobában. Nagy irástudos és nagy vagyon ura. Együtt volt tudás és gazdagság. Azért olyan kényelmes a háza és azért emlékedik ki a többi ház közül, noha maga a ház ura hajlottan jár, hajlottan a Tóra terhe alatt.

Es ez a ház berendezése: Lent a bolt, a félszoba és a konyha. Fönt, vagyis az erkélyes szobában Rabbi Ascher-Baruch ül tanítványainal és éjjel és nappal a Tóra fölött elmélkedik. Közben erőnyes hitesse szorgosan kereskedik, vesz, elad, gyermekeit táplálja, tisztel-

séggel neveli őket a Tóra szellemében, tiszta házra zselekre és jölettre. Es mikor nincs veó a boltban, kiszalad, hogy a család dolgát ellenőrizze. Rabbi Ascher-Baruch pedig ül az erkélyes szobában könyvet és urasit között. Nem törődik világi hiúságokkal, üzleti gondok nem zaklatják, — mint ahogy az Izraelben regente szokás volt.

Ejszakáról éjszakára állt a gyertya fénye mellett, ül és tanul. Es a gyertyát nem ezüst gyertyatartó tartja, sem olomból való, nem is a gyagból való fazékban áll a gyertyaszál, hanem Rabbi Ascher-Baruch ujjai között. A Tóra gyöngi az embert és az álom elfogja a tanulástól elfaradtat. Es akkor felrezen és ismet felocsudik, hogy Teremtőtjét továbbra szolgálhassa.

Koroluwka határpáros és persze sok benne a csempész, akik ökröket csempészenek át az egyik országból a másikba; a külföldről a csaszar országába. Ejszaka csempészek, amikor a vásári larna olesóndesult és a vásártéren egy teremtolleket nem látni már.

Rabbi Ascher-Baruch tanul és olvasditi és elalszik. Am a gyertya lekomogt és kis lángja odacsap az ujjaira. A csempészek kijönnek, átsurranak a határon és hozzák az ökröket és elintézik

end-eken. Közben ellefejtette azt is, hogy a repülőgépek korszakában egy La-Manche csatorna már nem védelmi eszköz. Olyan, mint a régi várak körül a vízesárok. Ma már neveltséges védelmi eszköz, a török időkben nagyszerű defenzívát jelentett. Az angolok „vízesárka” ma már a régmúlt idők ócska fringója.

Nehezen ment, amíg ezt a „jó öreg” Chamberlain is megértette, de azal, hogy napirendre tűzte az általános védőkötéleztetést és a 20—21 évesek kötelesek lesznek szolgálni a brit hadseregben, már elindult azon az uton, amelyre az általános európai fegyverkezés kényszerítette. Most a munkáspárt oppond, meg a demokraták. Tíz év óta egyebet sem csinál az európai demokrácia és a munkásság, mint baklövést baklövésre halmoz. Még mindég nem látnak, nem hallanak. Nekik az sem jelent sokat, hogy Ribbentrop nem fogadja az angol nagykövetet, Hendersont. Ők nem látják, hogy az igazi győzelemre való törekvés a brit dominiomok ellen megy. Mi, his zsidócskák, erre Kelet Európában sokat előre láttunk, már szeptemberben is. Sőt még előbb is! A John Bull agra egészen lassan forog. Sokkal lassabban, mint más népeké. Már többször írtuk, hogy a jóllakott ember kényelme ez, aki nem hisz abban, hogy éhség is létezik.

Ez a brit stupiditás abban is megnyilvánul, hogy az illegális zsidó emigrációk nem hury szemel Palesztinában. Sokszáz zsidó emigráns vesztelge a hajókon, a palesztinai kikötőkben és nem tudnak sem partra szállni, sem visszajutni Európába. Az „Assim” hajó szerencsétlenül utasai iajkiáltását meg kellene hallják, akik azt mondják, hogy koncentrációs táborokból menekültek és nem juthatnak oda vissza. Nekik partra kell szállni Palesztinában. Az angol kor-

sólettség oltalmában üzleteiket, nehogy a vándorok és határbiztosok felfedezzék őket. Es csak Rabbi Ascher-Baruch gyertyája lobog és csak az ő ablakán át látszik a fény, melynek segítségével a csempészek visszatálnak a városba.

Igy tölti Rabbi Ascher-Baruch az éjszakáit és ez a csempészek éjjeli foglalkozása.

Eveken át volt ez így.

Besötéledik és Reb Ascher-Baruch elindul az Isten házába a Mincha- és Maariv-imához. Amint az imának vége, hazamegy, eszik egy falatot, iszik egy kortyot, hogy az előirt száz imamondatot teljessé tegye és hogy erőt gyűjtsön a Tóra tanulmányozásához. Az asszony egy csomag gyertyát hoz, hogy az éjszakában is világosság terjedjen. Es ugyanazon órában mennek ki a csempészek és csoportokba oszlanak. Az egyik csoport a határörökhöz megy, hogy felhajtson velük egy jó korty italt. Aludjanak el az italtól — gondolják a csempészek. A többiek hazameennek, a lábaikat bebugyolják, rongyból pirított kenyereket bekenik fokhagymával, hogy felmelegítsék magukat és nekifogjanak a munkának.

Eveken át volt ez így.

Rabbi Ascher-Baruch öregedik, de a Torát el

mány megértésére appellálnak. Hogy van-e ott jószívűség? Lehetőség, hogy ez létezni fog, de akkor már későn lesz. Ahogy mindent lassan, megdöntve és talán későn is csinálnak. A brit oroszán mancsai tényreleg előregedtek már, ha nem galvanizálják életre, csak cirkuszi mutatványokra lesz alkalmas. Sajnos, nekünk zsidóknak össze van költve sorsunk a brit birodalommal. Ezért jó volna, ha szakszervezeti stupidok gyorsabban ébrednének s nem delizsánszon járna agyuk a 700 kilométeres sebességet elérő aeroplánok korában!

„Chérem“ alatt vagyunk?

Megemlékeztek a lapok Vaida Voevod Sándor királyi tanácsos berlini utjáról, aki elragadtatót beszámolót adott a „Curentul“ munkatársának. Nem keressük okát annak, hogy miért van a királyi tanácsos ur elbitvölve a jelenlegi német rendszertől. Ami jó és szép lehet egy országban, azt megtalálta a volt miniszterelnök ur a Harmadik Birodalomban. Lehetséges az is, hogy mi zsidók elfoglaltak vagyunk Berlinnel szemben. Még aztán mi — illetőleg a német zsidók — nem is láthatjuk meg mindazt, amit egy előkelő idegen vendég megnevezhet. Hiszen a berlini zsidók a város bizonyos pontjain nem is mehetnek keresztül a legközönségsébb hétköznapokon sem, csak ha erre külön rendőrhatalom engedélyt kérnek.

Csak egyetlen egy hiteltelre volna néhány megjegyzésünk. A királyi tanácsos ur azt is mondotta az interjúban: „A jövővények kiküszöbölésére irányuló törekvésben Önök új együttműködési elemet fognak találni bennünk“. Ha nem tévedünk — a „jövővények“ mi vagyunk és a „kiküszöbölés“ is ránk vonatkozik. De ez kissé zavarba ejt bennünket. Mert éppen legutóbbi számunkban írtunk arról, hogy a zsidó mérnököket még a mai Németország sem nélkülözheti. Hát még erre miféleképpen, ahol Nagyvárad. Árad és még számos más város nem talál megfelelő városi mérnököket, csak hosszú ideig kiírt pályázati hirdetmények után.

De volt még egy hiteltel, amelyet a királyi tanácsos ur mosolyogva mondott. Az újságíró kérdésére, hogy „miképpen találta a zsidókat?“ — ezt a választ adta: „chérem“ alatt, Tehát átok alatt. Minden tiszteltünk a volt miniszterelnök ur mosolyának. Mégis a királyi tanácsos ur mosolya nekünk kissé fájdalmas. Amit mondott, azt nem kritizáljuk. Elvégre ha az excellenciás ur így lá-

tott, akkor bizonyára nem láthatott másképpen. Csak a mosoly fájt. Mert miképpen lehet mosolyogni azon, hogy 600.000 ember Németországban „átok“ alatt van. És még milyen átok alatt...

Kissé több szerénységet

Az életet úgy kell venni, ahogy van. Egyetlen jelenséget sem szabad figyelmen kívül hagyni. Mert csak így kaphatjuk a valóság teljes keresztmetszetét. A világ vajudik, egész Európa lábában ég és minden olyan nyugtalan, de azért vannak telenségek, amelyek a mi belső zsidó életünkben is lehangozó és elszomorító. Nehéz és kínos kérdés ez, de valahogy ezt is el kell mondanunk.

Néhány ország zsidósága keserves körülmények között él és senkinek mondhatja magára, hogy „domino“. Miért kell akkor keresztény körökből azt hallani, hogy még sem lehet olyan borzalmas a zsidó világ-helyzet, hiszen a szabónéknél zsufoltan vannak a munkára és a kalapszalagonk tulajdonosnői sem panaszkodhatnak. Még talán annak a férfinak van leginkább igazsága, aki azt akarta hirdetni egy napilapban, hogy szeretne madárjésztöket eladni, amikor női családtagjainak „szeszesszós“ kalapjaira gondolt.

Mi tudjuk, vagyunk annyira gazdasági emberek, hogy az életnek nem szabad egy pillanatra sem megállni és sok ember kezéből kiesne a szerszám, ha mindenki visszavonulna és senkinek akarna dolgoztatni, ha nem volna luxus és a többi, ami az életnek nem épen okvetlenül szükséges velejárója. De miért a zsidónők járjanak a legfurcsább kalapokban? Miért a zsidó nők csináltassák a legújabb ruhákat? Ma, amikor sokezer zsidónő rongyokban jár, ma, amikor a kegyetlen sors sokszázézer zsidó kezéből kitűri a szerszámot tőlünk távolos és közeli országokban, amikor mégsem okvetlenül szükséges, hogy öngyámsága pontosan valami külföldi fővárosba menjen ruhatárát kiegészíteni, vagy akár itthon is, a divat élen haladjon. Több szerénységet, — prédikálják mindazok, akik tudják, hogy mennyi bajnak és jajnak volt eddig okozója a zsidó „procolas“. Nem hivalkodni azoknak sem, akiknek még módjukban van „kiöltözni“. Szerénynek lenni és nem annyit pénzről belelőni holnap már nevelésnek látszó ruhákba, kalapokba. Csak ezt szeretnénk emlékeztetni idezni a zsidó hölgyeknek, akiket illet: több szerénységet!

nem hagyja. Semmi sem változott, Rabbi Ascher-Baruch ereje sem. Azaz, hogy mégis történt valami változás. Az asszony vékonyabb gyertyái rakogtak a férje asztalára, mert így gondolkodik: Ascher-Baruchom kezei — az Isten tartsa meg — megnehezdedtek az öregsgélt és az újai rezketnek, talán nem is bírják a vastag gyertyákat tartani. De semmi egyéb nem változott. Rabbi Ascher-Baruch magmaradt Rabbi Ascher-Baruchnak és világossá, az most is csak világosság. Am az erő sem tart örökké!

Ahogy minden ember ki van töve megpróbáltatásoknak; az emberek hatandók és bizony ő is meghalt egy napon. Meghalt öregén és az előttől jóllakottan. És halála napjáig nem szünet meg tanulni.

De elköltözésének éjszakáján már nem szun felhette a Tórában, a befejezés legpözte őt. Behozták a téli szobába és befektették az ágyba. Nem áll és nem tanul és így nem világított a gyertyája... És a csempészek, akik pisza szertek volna menni, nem találták meg az utat. Egész éjszaka keresték a városukat, de nem találták. Napfénytől kószáltak így elűződve...

A nap fölkel és végre megtalálták az utat. Elindultak és hazatértek. Hazatértek és itthon jö-

nükük rájuk borította minden mérges haragját. — Szakadjon ki a nyelvetek, átkozott tolvajnépesség — kiáltott — hol köszáltak az éjszakai-ban?

Mire ők így feleltek: — Uram, mit tehetünk? Egész éjszaka félyegytünk minden ut és cél nélkül és nem találtuk meg a várost.

Es elmondták neki, hogy miképpen mentek a határon tulpa és hogyan terlek vissza. Hogy a gyertya fénye világított nekik eddig és hogy ezen igazodtak el. Mas éjszakákon. Ezen az éjszakán azonban nem látták a fényt; a várost sötétség borította.

Let mondták: — Kiáltott korolunka világosság!

Es ők, az oklatanak nem is tudták, milyen végtelen nagy igazságot mondtak...

Ez a népség azt hitte ugyanis: az egyszerű világosság aludt csak ki, amelyet ők láttak. Pedig reggelre köztudomású lett, hogy Rabbi Ascher-Baruch Világító Leleké költözött el és a Tóra fénye aludt ki.

...és ők, az oklatanak, mikor kimondták a szót, nem is sejtették, hogy bölcsességet mondanak és szent igazságot egész Izráélról...

Százötven kivétel

A második zsidótörvény Magyarországon külön pontban, illetőleg törvénycíkjében gondoskodik arról, hogy a magyar kormányoknak jogában áll százötven zsidónak teljes jogú állampolgárságot adni. Értjük ezt? Hatszázézer zsidóból összesen 150 lehet zsidó és ennek dacára jogokkal rendelkező állampolgár. Ezeket a zsidókat a miniszterek nevezik majd ki. Nem lehet tudni, hogy kikre fog vonatkozni ez a megítéltel kivételezés, de azt tudjuk, hogy a többiekre, a százazrekre még telési a megalázást, a fájdalomat és keserűséget.

A bibliai időkben csak tíz kivételt ke-restek ahhoz, hogy megmentsék a bűnös Szodomát és ime, most már menüvire fejlődött a „technika“. Emberek döntik el, hogy százötven legyen, aki „nem gonosz“, aki miatt talán nem pusztul el... Szodoma.

Vajon kik is lesznek ezek a „boldogak“? Vajon a dugsgazdag gyárosok és bankárok lesznek-e, vagy írók, művészek, a magyar tudományos élet jelesei? Ha lélekutatók volnának, akkor azt mondanánk, hogy a kivételező paragrafusnak hátterében a felelősségért irtoztos sulya áll. Nem a magyarországi zsidóság érdeke ez a százötvenes kivételezés. Nem is hinnénk, hogy erre büszke lenne bárki, aki ebben a hegnyben részesedni fog. Amikor az egyetemesség fellett ítéletet mondanak, anélkül, hogy egyé-nenként bűnösnek találnak, akkor a felmentő ítéletet sem lehet baráti gesztusnak venni. A magyarországi zsidóság nem százötven kivételezésre vár, hanem arra a per-felvétele, amelynek el kell következni majd és amikor a hatszázézernyi magyar zsidót felmentik a bünnélküli büntetés alól...

A palesztinai arabok távirata

Roosevelt ismeretes táviratára a palesztinai arabok is válaszoltak. Azt hisszük, hogy senkinek kérté őket erre. Roosevelt, úgy véljük, nem volt kíváncsi franktörörök, terrorista banditák véleményére. Jellemző a mai fellordult világra, hogy nehányezzer bandita is táviratozni merészel az Egyesült-Államok elnökének. És a távirat szövege milyen agresszív. Epen azok által érzik magukat fenyegetve, akiket az elnök távirata védelmez. Tehát az angolok és franciák által. Nos és a zsidók által. Ugy véljük, hogy ennek a táviratnak szövegét Berlinben vagy Romában állították össze. Mert nem értenék másképpen, hogy is merészelne ilyet sürgönyözni egy arab „komité“. Sem nem állam, sem nem elismert más valami, csak ad hoc összegyűlt társaság, egy brit fennhatóság alatt levő terület, amelyre a Népszövetség statutumai irányadók. Ilyen címen sürgönyözhetnének egyes országok kisebbségei is, meg mindenki, aki úgy gondolja, hogy „beleszóllhat“ a nagypolitikába. Ha ez így volna, akkor milliónyi névtelenjarnos is küldhetné a kábeleket, valahogy így: „Elnök ur, az Ön politikája nekem nem tetszik.“ Vagy ellenesetben „az Ön politikájával szimpatizálok.“

Ez nem megy így! Csak jellemző a palesztinai arabok agressziuitására. Arra a furcsa heccelésre, amelyet messziről sugallmaznak. Pedig ezzel csak azt érik el, hogy holnap az olasz gyarmatok arabjai fognak felzudulni. Meg hogy is értelmezni Mussolini-akhor azt, hogy robuságba hajtott tízmilliónál több abeszinti, akik jól-rosszul, de mégis maguk urai voltak. A palesztinai arabok „fenyegetve érzik magukat?“ Nem mondanak igazat. Szerencsére ezt tudja Roosevelt is és nem eszokkenti azt a szimpatiait, amelyet a zsidókkal szemben érez ez a nagyszerű államférfi, hiszen kizárólag tőle reméltjük, hogy helyrebillen a világ egyensúlya.

WASSERSTOM SÁNDOR

A vásár nagyon szép - a zsidótörvény viszont fájdalmas!...

Képek a pesti zsidó uccákról. — Beszélgetés a Sip-uccában. — Interjú Salamon Bélával, a kiváló zsidó színművésszel. — A „Fészek“ meghitt és csendes otthonában. — A párisi nagyáruház „uj osztálya“ egy zsidó templom. — Paul Muzy, a világhírű filmsztár a Ritzben egyszer — a góttóban és imaházakban gyakran járt

Budapest, (április végén). Amikor járok-kelek a magyar főváros utcáin, ugyszintén az egyes vidéki városok állomásain a terén, eszembe jut, hogy sok barátom tanácsolta már, hogy menjünk el messi idegenbe és adjunk a távolból „érdekes“ híreket, mert sokkal lebilincselőbb egy angol, francia vagy olasz riport. Sohasem tagadtam, hogy a francia tengerpart, vagy a svájci hegység közötti élmények nem érdekesek. De „warum in die Ferne schweifen?“ amikor néhány kilométernyire töltünk több és szomorúan „érdekesebb“ dráma játszódik le, mint egy gleccseruhanás a hegység között vagy mint egy brit tónak „lochnessi szörny“. Hát nem-e logerdekesebb és amilyen érdekes, olyan tragikus is, megnézni, hogy miképpen lett husz évtizeddel ezelőtt a zsidók iránti animozitásokból egy új, — magyar vidéken szokatlan „lochnessi“ szörny, amely egyszerre 600 ezer ember életét rájga és veti ki abból az élethelehetőséget adó vízből a szárazra, amelyen meg kell érezze az élet elemekültségét.

A második zsidótörvényt éppen most szavazta meg a parlament és a felsőház. Fait accomplí. Befelejtett tény, amelyen — csak az élet kell változtasson. S ezembe jut, hogy az antiszemitizmust, helyesebben a magyar zsidóellenességet azzal magyarázták husz éven át, hogy a kis ország sok értelmiségi eleme nem tudott elhelyezkedni, de most, hogy a Felvidék és Kárpátukrajna visszakérült, azt lehetett volna hinni „papírforma“ szerint, hogy megengyhül a helyzet. S mi történt? Ennek ellenkezője. Még sohasem volt oly nehéz helyzetben a magyarországi zsidóság mint most, amikor nagy területekkel és számtalan lakossággal növekedett. Erőt, vagyont, életet áldozott a magyarországi zsidóság és van valami keserűsen tragikus abban, hogy éppen most pessi el a talajt maga alatt. Megirtuk legtöbb is, hogy vannak még nagyszerű férfiak, akik értékelik a multat és nem mindenki gróf Festetics Domokos, aki ezzel a néhány szóval „intézi“ el a 600.000 embersorsot: „hagyjuk már e földet és fejezzük be a zsidóitát, hiszen mindössze egy pár vacak zsidóról van szó“. Oh, ha csak „vacak zsidókról“ volna szó, de emögött száz és százézerényi értékes zsidó van, életék, sorsok és véres tragédiák.

Miért tehát messzire menni „anyagért“, amikor itt van a közelben, csak fel kell venni a „foldról“, ahol van...

LAKASOK ÉS ÜLETHELYISEGEK KIADÓK

Már a pesti uccáról írtam. Most a belváros néhány jellegzetes tünérőlt, amely eddig nem volt, de már összefüggésben van a zsidótörvényvel. A pesti zsidóság megkezdte a leépítést. Az Andrássy-ut és sok más jó és jobb nyegyelden a legtöbb házon „lakás kiadó“ cédula van, ami azt jelenti, — ahogy érdeklődésemre a választ kaptam, — hogy sok jómódu zsidó orvos, ügyvéd és kereskedő leépít, mennek el idegen országokba s ha még itt is vannak, de a házszobás lakást két-szobásra cserélték át. Ennek természetes követke-

ménye, hogy a lakásbéretek esnek s ezzel a házak értéke is csökken.

Az orvosnőkrök közül sokan elmennek és lelkiileg „comagolnak“. Dr. B. Gy. egyetemi tanár belgyógyász után Dr. R. J. hires professzor is Amerika felé gravitál. Dr. Baron, a híres ortopédsebész is elment, vele együtt dr. Farkas kiváló ortopéd is elment. Ezeknek nem kellett volna még menni a zsidótörvény szerint, de nem akartak mégsem válni. Lépten-nyomon hallani, hogy a törvény a kisemberek existenciáját veszi el, a fiatalok élethelehetőségét, de a legnagyobb csapást mégis lelkiileg mérte a magyarországi zsidóságra. Számos szanatórium és magánkliniká bezárt, alkalmazzattak elmentek, tulajdonosaik külföldön vannak. Nagyt fog hanyatlani bizonyos tudományos munkaterület.

A boltbérek is csökkennek, mert sok kereskedő is megkezdte a leépítést. Itt adoa is volna legkönyebben az „örésgoáltás“. A lehozott redőnyöket másnap már felhuzhatja egy nem-zsidó kereskedő, és tovább árulhatja. Pozíciókat lehetne könnyen elfoglalni, de amint mondják, a bezárt boltok helyéin nem jönnek újabb erők, hogy átvegyék a súlyos munkát és terhet. Az a komplexum, amelyet leghívebben a „weissfűlöp“ komplexumnak neveztek, még nem barátkozott meg; azzal a gondolattal, hogy nem mindenki zsidó „verér“, hanem inkább 80—100 pengős kisexisztencia.

VISSZA A VALLÁSHOZ

Érdekes tünet, hogy a zsidók elleni animozitás növekedésével a vallásosság egyenes arányban nő. Ezt számos jeltől láthatjuk a pesti zsidó-lakta utakon. Így sok olyan szakállt látni, amelyet a „szfira“ miatt nem vágnak le. A Király-uccán és környékén nagyon sok üzlet van zárva szombaton, több, mint amennyi régebben. Mintha egy nagy visszatérési áramlat volna: visszatérés a multhoz, a vallás lételes törvényeihez. Ahogy van egy kiterési ház is, ugy létezik ez a visszahajló görbe is, amely a zsidó gerinccet legalább az égiek felé egyenesre teszi, ha az idők sulya alatt görnyedni is kell.

A zsidó lelek finomságának gyönyörű példája Goldberger S. M.-nek a gesztusa, aki a messi földön híres Párisi Nagyáruház tulajdonosa. Ez a vállalkozás a legszebb budapesti utvonalon, az Andrássy-uton akkor leteleült, amikor még a nyugati államokban gyermekcipőben járt a hasonló aruházak fogalma. Hol volt még akkor a Woolwoth aruház, amikor a „Párisi“ már a híres tüzetel kapcsolatban világhírre tett szert. De külsőben is egyik jellegzetessége a magyar fővárosnak, amelyet egy zsidó leleményessége teremtet meg. A többemeletes nagyáruház minden osztálya külön részec, amelyeket önállóan vezetnek, de ugy mint egy zenekar, nagyszerű összhanggal dolgozik. Az Andrássy-ut 41. szám alatt, a Párisi Aruház mellett még egy „csoda“ van, s ez a Goldberger S. M.-nek az imaháza, amely szép kis ortodox jellegű templom. A neve: Ohel

Jakob, a megboldogult Koppel Reich budapesti ortodox főrabbinak nevével. Sok pénz áldoz erre a templomra, amely csak néhány éve létezik, amióta a zsidó sors ugy megnehezedett. Ott ül minden imádkozásnál a főhelyen az alapító, három szép szál fiával.

A teljesen konzervatív ritusu női és férfi templomnak rabbija is van. Erdélyi származású. Schück rabbi, a volt népszerű váradi daján és későbbi boldogemlékeztető szikszai főrabbinak hozzártatózója. Minden szombaton előadásokat tart és a kistemplomban zsidó nevelő munkát végez. Minden szombat délutáni mincha után még a „solas zsiduth“, a harmadik lakomát is megtartják a bethhamidras külön termében.

Nagyszerű példaadás ez, amelyet sok gazdag embernek kellene követni. Mint a karthausi barátok, a „memento mori“-nal, ugy kell gondolni minden zsidónak a zsidóságára. Ez pozitívum, amelyet nem ophet el semmi és senki. Ugy hiszem, eről kevesen írtak még: A párisi aruház temploma, ahol nem kapható más, mint lit, ez pedig kezd ujra „cikk“ lenni Magyarországon.

SÉTA A MINTAVASÁRON

Itt kevés a „zsidó szemponl“. Ennél inkább a statisztika beszél. Mennyien voltak, mit és mennyiért vettek. Kik a kiállító? Milyen a gazdasági hangulat? Ezt egyetlen kiállítási pavillonban sem lehet „ránézésre“ megállapítani. Sok felvidéki cég állított ki. Nem hiányoznak azonban a pesti zsidó nagyállalatok és cégek gyönyörű arukirkatai sem, melyek ugy számban, mint koalícióban a legkiemelkedőbb díszai a kiállításnak. De ez nem jelent mást, minthogy akkor is kiállít egy zsidó cég, ha ráfizet. Ebből „demonstrációnak“ vették volna azt, ha nem vesz részt a magyar ipar és kereskedelem erőprőbjában. A bejáratú főkapunál egy jobboldali lap rikkanca hangosan árulja a lapot, plusz két könyvet — hat fillérért. Olesón egy kis nem épen filozofia „irodalmat“. De ez sem jelent lényegében sokat. Ezzel már nem lehet győzni, hiszen a győzelem gyümölcse megérett, a Nevele „második zsidótörvény“. Hogy ez a győzelem milyen keserű és keserves, eről jobb nem sokat írni. Az bizonyos, hogy sok zsidó hull majd le az élet duzzadó fájáról, pedig itt igazán nem a „férgek“ hull le, hanem talán a legértékesebb. A statisztika hivatalot azt is elbírálni, hogy a máskor oly erősen látogató vidékiek és külföldiek száma miért maradt annyira alant az elmúlt évekhez viszonyítva...

LÁTOGATÁS A SIP-UCCÁBAN

Valljuk be, mert hiszen ők sem tagadják, a Sip-ucca, a maga hatalmas hitközségi intézményével együtt nem csak érdeklődést váltott ki a pesti zsidóság körében. Emlekeztem jól, hogy válasszást „küzdelmek“ idején sem érdeklődött 4—5000 embernél több a hitközségi választások iránt, holott tízszer annyi embernek volt szavazati joga. Most, amikor dühög a oihar odakünn, zsidó tömegekkel eddig kontaktust nem tartott Sip-ucca is meenedéknk számít. Ostorozni ezért most? Leg-alább is nem idősezt. Elégge ráeszméltették őket az asszimiláció fölösleges és káros mioltátá. Még mi is „üssük“ őket? Nem semmi értelme. Majd talán egyszer, ha nyugodtabb idők jönnek és számot vehetünk a bevétekezettikkel. Ezekre gondolok, amikor felmegyek a hitközség palotájába, ahol rengeteg „hivatal“ intézi a csaknem 200.000 főnyi pesti zsidóság ügyeit. Ne felejtjük, hogy Varsó után Budapest Európának legtöbb zsidó által lakott nagyvárosa.

Eppen a hitközségi székház 3-ik emeleti előlki hivatala felé tartok, amikor Stern Samu hitközségi elnök lép ki dr. Cserög Húgóval, mindketen feketebe öltözve, amint értesülök, hivatalosan úgyben mennek. Fekete ruhájuk mintha szimboluma volna annak a kissé „gyászház“-nak is, amelyet jelképez ma a fővárosi zsidóság számára és a pesti hitközségi épület. A terem, ahol az áll az ajtó felett, „Diszterem“, hatvan-nyolcvan intellektuell dolgozik, akik „szellemi munkát“ végeznek. Irnak leveleket, katasztereket készítenek, felvilágosításokat adnak azoknak, akik kíváncsiulról vagy átrétegeződni akarnak. Mindezeknek ezernyi ügye-bajos dolgát intézi a hitközség. Természet-

sen ez még mindig nem úgy megy, mint azokban a zsidó centrumokban, ahol régen kifejlődött már a zsidó szolidaritás és nem áll úgy egymással érzéketlenül szemben a gazdagság a szegénységgel. Tulságosan messzire került a pesti gazdag zsidó a pesti szegény zsidótól. És még hosszú az út, amelyen egymásra találhatnak.

Nagyon sajnálnék találtam a helyzetet, amikor

Beszélgetés Salamon Bélával, a nagy színművésszel

— Örvendek, hogy egy váradival találkoztam — kezdte el a híres „nagylobon” élő kiváló zsidó színművész. Ő sem jár még a Sip-uccal hitközségi házban, mert eddig elfoglalta az „élet”, meg annak csodás utóélete, amiért örökre hálás nekik azok a fiz és szépekk, akiknek annyi egyszerű derűs órákat szerzett. Salamon Béla a körutaknak és annak a rendkívül sok vitalitást eláruló középosztálynak volt szívekevénye, akiknek arcáról most egy kicsit lefagyott a derű és mooly.

Salamon Bélának 86 éves édesanyja, fivére és több családtagja él Nagyváradon és amint mondja, szíve nagyon huza erre mifelénk, nagyon szeretne jönni megnézni édesanyját, akit rejtőzékenység szeret. Emlékszem rá, amikor Nagyváradon vendégszerpelet, hogy integett boldogan édesanyjának, aki könnyes szemekkel figyelte „Bélájának” játékát és aki kétszeres ambícióval jázótt, hiszen anyja is ott ott volt. Most ő sem a régi jókedvű, bár minden este játszik a „Komédia” kabarében és még nevetett, egyszerű művészetét csillagosítja meg, de... a közönség nem a régi pesti „ganef” Pest, ahogy a vicclapok írják, hanem merevebb lett és hangulataiban. Elvégre a második zsidóörvény nem „vicc”, hanem tragédia, amely csaknem minden zsidó embert érint.

— Egy könyvet adok most ki, amelyben megírom egy színészember minden örömeit, bánatait és a színjátszás konyhatárait. De megismeriem a nagy-lobon és a nagy-lobon is nemes rejtőzékenység és szépségeiben is.

Ahogy ott járunk, meg végigmegyek vele az utcán, mindenki örömmel és tiszteltteljesen köszönti „Sala bácsit”, a nagy futballdrukkert, akit mindenki ismer Pesten. Különösen, amikor a zsidó-loba utcákon megyünk, köszöntik örömmel, eszükbe jut a sok derű és a „jobb napok”. Megszokott kilenárjával, a pesti szórakkal is találkozik, akik nem hiába fordulnak hozzá segítségért...

Délutánra egy találkozási beszélgetés meg vele a Kertész és Dob-ucca sarkán lévő „Fészek otthon”-ban, amely a magyarországi iroknak, hírlapíróknak és művészeknek nagy hírű otthona. Hatálos palota ez, amely az Otthon tulajdona és gyönyörűen berendezett nagytérrel a magyar politika élet számos kiválósága indulni utnak és ért el széles körre. A legkiválóbb zsidó és nemzsidó festők művészi kepei néznek reánk. Csendes délutáni feketés mellett beszélgetünk a magyar zsidó színművészek tragédiájáról, akik a művészetük legjavát adták és adják a magyar kultúra oltárán és most elváltatták őket a rivaldafényről oly kábitó világot jelentő deszkákról. Vannak zsidó művészek, akik zsidó műveket vásárolnak, hogy megismerjék önmagukat és visszatérjenek a zsidósághoz, de vannak olyanok is, akik menekülnek önmaguktól, zsidóságtól...

Beszéltünk a Goldmark-teremben megszervezett előadásokról amely még nem eléggé szervezett, mert a pesti zsidóság még nehezen találja bele magát abba, hogy zsidó színművészek zsidó darabokat játszanak kizárólag zsidó közönség előtt. Ő is játszott fog, mert így tartja jónak, nem „üzleti”, hanem érzelmi szempontból és főleg, hogy nincsenek vált kollégáit ilyen módon is támogassa.

Amint folytatom a beszélgetést Salamon Bélával, rájövök erre, amit talán nem sokan tudnak, hogy ez a nagy művész lelkileg milyen benne él a zsidó közösségben. A művészember sokkal könnyebben rezonál más emberek szenvedéseire és Salamon Béla hangja megremeg, amikor a zsidó nyomorúságról, bajokról és szenvedésekről beszél.

Amikor megmutatom neki lapunkat, első, amikor rezonál, a heti szidra és ennek kapcsán elmondja, hogy mostanában járnak be Budapestre jiddis nyelvű varsói lapok és egyik kollégája meglepte egy p

egy kis derű lopózott a hideg folyósóra. Salamon Bélával, a magyar főváros legnagyobb megnevezettjével hozott össze a véletlen és vele együtt jártunk-keltünk a hivatalok labirintusában. Megismerkedtem vele. Nagyon örülök az ismeretségnek, mert egy talpig igazi zsidósívű embert ismertem meg. Érdekes beszélgetésünket itt adom.

dánnyal. De mennyire csodálkoztok Fészek-beli barátai, amikor látják, hogy folyékonyan tudja olvasni. Ezzel kapcsolatosan elmondja, hogy a szülői házukban zsidó szellemben volt nevelve és ezt egész életén át viszi magával jobban, rosszban egyaránt.

— Anyámat szeretném látni, ott szeretnék mellette pihenni néhány hónapot, de a beutazással sok nehézség van mostanában. Boldog volnék, ha családomhoz juthatnék, oda Nagyváradra, a Körös partjára, ahova sokszor vágyom...

Végül megemlíti, mint a zsidó szívnek egyik prototipusát, Paul Mury híres filmszínész, aki tavaly Budapestre jött és meg a Gellértben, a Margit-szigeten és a Ritzben csak egyszer volt, addig a chassid imaházakban, a gettó sátrke utcán annál többször és osztogatta a pénzt a nincstelen szegény zsidó proletároknak. A gettó gyermeke és nem felejt el egy percre sem ezt az egész életre szóló „terhet.” Paul Mury példája mutatja, hogy a külföld nem nézi a származást s ezért tenul ma minden

„Elzsidósodott-e” Amerika?

Az egyes európai országok irányított sajtója nem szűnik meg naponta hangoztatni, hogy az Egyesült Államoknak és bátor elnököknek: Rooseveltnek sugallmazói zsidók, akiknek hatalmas befolyásuk van az amerikai közéletre. Meg az sem volna „katasztrófa”, ha valóban volna az amerikai, csaknem tímillió fönyi zsidóságnak befolyása az elnökre és a közvéleményre. De ez nem felel meg a valóságnak. Az amerikai közvélemény „an und für sich” demokratikus és gyűlöli minden olyan mély beavatkozást az ember magánéletébe, mely mentalitásától távol áll, Talán az államéletpítés 150 éve alatt, annak fiatalága és konglomeratikus szaporodása folytán lett ilyen mentalitású az amerikai lakosság. Ne is kútsuk ezt, mert ezt tényként fogadhatjuk el. Nem értik meg sem a kommunizmust lényegében, sem a faszizmust. De hogy néhány adalékkal is szolgáljunk arravonatkozólag, hogy mennyire nem az első sorokban állanak az amerikai zsidók, a következőket állapítjuk meg:

Amerika hatvan legnagyobb adófizetője közt csak a 29-ik helyen szerepel egy zsidó — Guggenheim. A nagytőke igazi fejedelmői a Rockefellerok, Carnegiek, Schwab-ok, Astorok, Wanderbiltok közé sohasem tudott egy zsidó felemelkedni. A legnagyobb bankok és mammutbankok vezetői közt is alig van zsidó Sét Morgan, a világ legnagyobb magánbankára nem is alkalmas szívesen zsidót. Minthogy azonban a vallást nem tartják nyilván, sőt a fajt és származást sem, hanem aki magát angolnak, vagy olasznak, franciának, vagy zsidónak tartja, azt mások is annak veszik, így Morgannal is lehetnek zsidók — akik kereszténynek látszanak.

A sajtó sincsen „zsidó kézben”. Vannak lapok, amelyeknek kiadói, szerkesztői zsidók, azonban ezek száma elenyészően csekély. Sok zsidó talált elszántságát a konfekciós iparban és kereskedelemben. Sokan vannak a szűcsiparban is. Sok a borbély is, amit külföldi előszeretettel üznek a lengyelországi zsidók. Érdekes, hogy a házaló és kereskedelmi utazói foglalkozásban sem tudnak jelentős szerephez jutni. Az ügynők öriási

Megszabadulhat a ruhájára ráhulló kellemetlen fejkorpától, ha

„HENRICH” PETROL-szappant használ.

Megszünteti a hajhullást és korpázást.

nagy zsidó színművész Budapestben idegen nyelveket... Zsidó művészeket, tudásait és más intellektuális kiválóságait csak most — egy szomorú történelmi idő nyomása alatt — lesz módunkban egy új oldalról, zsidó műveltségben megismerni és értékelni...

A mai Pest keresztmetszete ez is. Mintavásár, kiadó lakások, távozó intellektuek, szomorú művészek, zsúfolt lakóházak épület, együtt van olyan érdekes, mint egy „exotikus” riport és még a szívünk is szenved vele együtt...

számában legtöbbször angolok vannak, meg olaszok és görögök. Nagyszámban vannak azonban a középkor és kisbankok vezetői között zsidók, ipari vállalatok vezetői között is sok a zsidó, de a legnagyobbak közé alig emelkedtek.

Nagy tömegben zsidók főleg New Yorkban élnek. A világ legnagyobb városának lakosai közül két millió vallja magát zsidónak, de még ennél is nagyobb a számuk. De New York még nem az Egyesült Államok, New York lakosságának 83%-a bevándorló. Több német lakik ott, mint Drezdában, több olasz, mint Velencében, több magyar, mint a középpontja magyarországi városban, Viszont az Egyesült Államok óriási területein kevés zsidó lakik, sok helyen meg egyáltalában „ismeretlen fogalom”. Délén vannak régi zsidó farmer családok. Ezen a területen vannak néger zsidók is. Ez úgy keletkezett, hogy a rabszolgaság idején a néger rabszolgá leginkább a farmerjének vallását követte s így a zsidó farmerek rabszolgái zsidókká lettek. Erről írta egy amerikai humorista, hogy amikor egy kórház feliratán azt látta, hogy „szegény néger zsidók kórháza”, arra gondolt, hogy milyen rettenetes is lehet nekik, szegény is, betegek is, négeres is, zsidók is, ennél keservebb sorsot nem találhattak volna maguknak...

CASA KLEIN
București, Str. Lipscani 110.
(Sil. Gheorghe) etaj 5. — Tel. 41440.

A legfinomabb női fehérneműek,
bluzok, ágygarnitúrák, kézimunka.

Olcsó árak! Kedvező fizetési feltételek!

Alkotások

Inscris în registrul publicațiilor periodice prin ordonanța No. 9/1938. Dos. No. 805/1938. Tribunalul Bihor, Secția III-a.

Naptár 5699

Péntek: Ijjár 16, május 5.
Szombat: Ijjár 17, május 6. 4 פסח
Heti szidra: אָמור
Heti haltora: וּמְחֵרָה
Szombat kezdete: üzlet bezárás 7.15 gyertyagyújtás 7.37 Istentisztelet kezdete 7.47 Szombat befejezése 8.43 Vasárnap: Május 7-én כְּבוֹד מֵינֵי

Világhírű keresztény tudósok, írók és politikusok nyilatkozatai a zsidóságról

A két vallás, mely a lakott föld legnagyobb részén uralkodik: a kereszténység és a mohamedanizmus, egyaránt a zsidó vallásra támaszkodnak és nélkül sohasem támadt volna sem kereszténység, sem Korán. Sőt, bizonyos értelemben kétségbevonhatatlanul igaz, hogy a zsidó vallásnak köszönhetjük egy nagy részét annak a felvilágosodásnak, melyet napjainkban élvezünk. — Ebből a szempontból tekintve a zsidóság egyetlen világtörténelmi fontosságú nép gyanánt kell, hogy előtűnik megjelenjen és semmiféle rossz, mellyel e népet rágalmozni szoktak, feltétlenül elmes fejeknek semmiféle leki-csnyítási törekvése nem fog bennünket gátolni abban, hogy igazságosak legyünk irányában.

Schiller: Mózes küldetése.

Zsidó vagyok. Nincsenek-e egy zsidónak szeméi? Nincsenek-e egy zsidónak keze, tagjai, szervei, érzékei, mozdulatai, szenvedélyei? Nem ugyanaz az étel táplálja-e, nem ugyanaz a fegyver sebz-e, ugyanazok a betegségek gyöttrik, ugyanazok a gyógyszererek orvosolják, ugyanaz a tél- és nyár hevíti és fagyasztja, mint a keresztény? És ha megszürtök, nem vérzünk talán?

Shakespeare: Velencei kalmár.

A zsidóság a föld legálthatosabb népe: volt, van és lesz, hogy Isten nevé minden időkhöz át hordozza.

Goethe.

A zsidó a szellem népe.

Hegel.

A zsidók az emberi társadalom nemesége.

Ibsen.

A zsidó a népek között az ethikai zseni.

Nietzsche.

A zsidó a leghalásabb nép a földön.

Dickens.

Hol van olyan magasztos nép, melyhez az istenek úgy közeltek, mint az Ur ehhez a néphez? Hol van olyan magasztos nép, melynek annyira igaz erkölcsi és törvényei voltak, mint ezek az isteni parancsok?

Herder: Briefe das Studium der Theologie betreffend.

Igen sok dolog van, ami Abrahám törzsenek előnyére és javára szól: különösen az bennük a dicséretreméltó, hogy érdemesekké lettek a törvény elvetelére, míltal megkülönböztethették a jót a rossztól.

Szent Ambrus: Comm. in Rom.

Ha az athéni az ókor művésze... márai a politikus, a lóniai a kereskedője, az asz-szir a csillagásza, az egyiptomi az asztrólógus és a perza a katonája, akkor a zsidó diploma és istene révén az ókor papjának tekinthető. Teológiánk fő gondolata, az abszolút és örök létezés gondolata, az ő ideálja; az erkölcsi törvényt, mely még most is uralkodik felettük megrendíthetetlen parancsai-val, a Horeben írták, a túskebekor izzó fényében és a Sinai villámainak tüzeiben. Csak egy ily népnek a szívs energiája tudta az isteni egység gondolatát épen megőrizni, mikor a színszék gyánt-talapzataikon megmozdultak a levegőben és a patakok habjában nimák és szirének énekeltek, hogy a világot pogányra tegyék. — Németország első filozófusai tudományuk első elveit egy zsidónak magasztos műveiből, Spinoza elméletéből merítették.

Emilio Castelar.

Ügyeljenek rá, hogy a zsidókkal csak bárátságosan beszéljenek. Ki rájuk emeli kezét, mintha Isten személynét sértené, mert az ő csontja és teste ő.

Clarauxi Szent Bernát: (Prédikációk és iratok 1146).

Min alapul az új testamentum? A prófétákon. És a próféták híre támaszkodnak? Mózesre. Ha tehát Mózes nem az Isten küldötte, akkor azok sem voltak az Ur küldöttei, kik Mózesre hivatkoztak.

Lessing: Theologische Recensionen.

A mi gondatlanságunk és nehézségünk sok mindent tanulhatna a zsidóság gazdasági eredményeitől.

Treitschke: Ein Wort über unser Judentum.

TILOS LELKIISMERETI KÉNYSZERT ALKALMAZNI AZ ELEMI ES KÖZÉPISKOLAI DIÁKOK VALLÁSI MEGGYŐZŐDÉSÉVEL SZEMBEN. Bucurestiből jelentik: A nemzeti nevelésügyi minisztérium tudomást szerzett arról, hogy egyes tanárok és tanítók vallási téren kényszert alkalmaznak a tanuló lelkiismeretével szemben. A minisztérium ezért körrendeletet intézett a tanfelügyelőségekhez, amelyben felhívja figyelmüket arra, hogy tiltsanak be minden ilyértelmű eljárást.

VEGYTANI TECHNOLOGIAI INTÉZET RECHOBOTBAN. Weizmann Chaim, a Jewish Agency elnöke, a napokban rakta le a rechoboti új vegytani technológiai intézet alapkövét, amely a Sieff-intézethez fog tartozni. Weizmann, melék szavakkal méltatta Dániel Wolffot, a neves hollandiai zsidó filantropot, aki elősegítette az intézet létrehozását és ígéretet tett arra, hogy gondoskodni a annak elttartásáról és fejlődésének biztosításáról.

HAZTELKEK ELADÓK a nagyváradi új szénapiac mellett olcsó áron. Cim a kiadóban.

Akiket utazás közben rosszulít fog ei...

Nagyon sokan vannak, akik nem tudnak utazni vonaton, villamoson, vagy autóbuszon, mert közben rosszulít, szédülés, hányás, vagy hányinger fogja el őket és így sokszor legfontosabb teendőik elintézésében akadályozva vannak. De nem is mernek sok esetben még felülni sem vonatra, vagy villamosra, olyan erős a félelem, amely visszatartja őket az utazástól. Képzhető, mily kellemetlen ez nemcsak magára a félelmen, hanem szenvedő egyénre, de hozzátartozóira is, kik hozzáigazodni kénytelenek.

A világhírű amerikai Gastro-D. gyógyászati esetekben meglepő eredménnyel lett sokaktól kipróbálva s a hatás olyan eredményesnek mutatkozott, hogy rövid Gastro-D. kúra használata után már nyugodtan utazhatnak, mert a központi és vegetatív idegrendszert annyira megnyugtatja, hogy fenti zavarok teljesen kimaradnak.

Gastro-D. kapható gyógyszerárakban és drogériákban, vagy postán megrendelhető 135 lej utánvét mellett Császár E. gyógyszerárban Bucuresti, Calea Victoriei 124.

MENEKÜLTEK S. O. S. KIÁLTVA-NYA A ZSIDÓ KÖZVELEMÉNYHEZ. A palesztinai hatóságok elhatározták, hogy az Assimi nevű görög hajó négysszáz menekülttel a fedélzetén, el kell hagyja a határai kikötőt. Az Assimi hajó még aznap delután felszedte horgonyát és elindult a bizonytalanságba. A hajó utasai a saját keresztül SOS-kiáltvány intéztek a közvéleményhez. A kiáltvány szerinti szövege a következő: „Mi, akik a náci-üldözések elől és a német koncentrációs táborokból menekültünk el, a civilizált világhoz és az angol kormányhoz appellálunk, hogy mentsen meg bennünket. Hetekig és hónapokig tartó tengeri utazás után, amelyet egy kis hajóval tettünk meg, végül Palesztina, a mi egyetlen reményünk, partjaihoz értünk, miután az összes országok megtagadták tőlünk a segítséget. Tíz napig hagytak bennünket a legrettenetesebb egészségügyi viszonyok között. Betegneinknek sürgős orvosi segítségre volt szükségük és alig tudták elviselni szenvedéseiket. Most kapjuk a hírt, hogy újból a nyílt tengerre akarnak kergetni bennünket, mentésolnakok nélkül, csak néhány mentőőrvvel, elcsalva élettel és vízzel. Kérjük és hívjuk, hogy segítsen nekünk, hogy el tudjunk menekülni a sorsunktól.”

LEGIDEALISABB HASHAJTÓ, VÉRTISZTÍTÓ,

ephajtó a dr Földes-féle „Solveo” pirula. Székrekedés, bélrenyheség, rossz emésztés, gyomorrontás, felfuódás, gyomor és bélhőjélelmaknál teljes gyógyulást nyújt. Egy doboz ára 20.— Lei. Minden városi és vidéki gyógyszerárban és drogériában kapható.

VISSZAALLITJAK LENGYELORSZAGBAN A REGI KOSERHUS-KONTINGENST. A zsidó parlamenti képviselők intervenciáltak a mezőgazdasági minisztériumban azon nehézségek miatt, amelyek a kóserhus-kontingensnek néhány hónappal ezelőtt történt megrövidítéséből támadnak. A minisztérium egyik főtisztviselője, aki a zsidó képviselőket fogadta, biztosította a parlamentereket, hogy Varsóban és később a vidéki városokban is maradék nélkül visszaállítják az eredeti kóserhus-kontingent.

JÁHRZEITABLA alumíniumból, izléses, tetszetős kivitelben 1 szemelyes lei 150, kétszemelyes lei 250. Megrendelésnél héber dátum közlendő Boros papirkereskedés, Cluj.

MERT VEGYÜNK ARTA BUTOROKAT? Mert kiváló minőségűek és mégis olcsók. „Arta” Oradea, str. Cosbuc, Palace-szálloda mellett.

Ezüst

menorák, gyertyatartók, serlegek, evőeszközök, templomi kegyeszek bármily művészi kivitelben legolcsóbb árban.

Gyártása és eladása:

„TACAMUL“
ezüsttáru gyárban

CLUJ, Str. Gen. Neculcea No. 8.

AMERIKAI KÖZVELEMENYE A MENEKÜLT ZSIDÓ GYERMEKEKÉRT. Az amerikai kongresszus és szenátus egyesített bizottsága a napokban kezdte meg Wagner és Rogers képviselők törvényjavaslatának tárgyalását, amely huszezer menekült gyermeknek a beengedését irányozza elő 1939. és 1940. években. Több képviselő és szenátor a törvényjavaslat mellett szólaltak fel, mert ebben „a demokratikus meggyőződés erősségének jelképét” látják. A javaslat mellett foglalt állást többek között az amerikai munkásföderáció és az ipari szervezők képviselője is. Helen Hayes, a híres amerikai filmsztár, levelet intézett a bizottsághoz, amelyben közli, hogy hajlandó magához venni egy menekült gyermeket és gondoskodni annak felneveléséről. A törvényjavaslat — írja a művész — nagymértékben fog hozzájárulni ahhoz, hogy az amerikai gyermekek a faj-brutalitások elvetésére nevelődjenek. A szenátus és kongresszus egyesített bizottságához 1400 levél érkezett, amelyeknek írók készségeket nyújtják menekült gyermekek befogadására. Eddig 250 ezer egyen kötelezte magát arra, hogy hozzájárul a gyermekek beutazásával járó költségek részleges fedezéséhez.

— LEON BLUM FELKÉRTE AZ ANGOL MUNKÁSPARTOT, HOGY SZAVAZZAK MEG A VÉDKÖTELEZETTSÉGI TÖRVÉNYT. (Páris) Leon Blum volt francia miniszterelnök a „Populaire” című lapban cikket ír az angol Labour-párthoz címelve, amelyben kéri őket, hogy szavazzák meg az általános védkötelezettséget. Többek között azt írja: eddig azzal vádolták a munkások Chamberlain, hogy nagyon gyengekezű, most pedig, hogy katonai tőren korcsos javaslattal áll elő, akkor meg túl erős ésszöknek minősítik ezt. Ajánlatos tehát elfogadni a védkötelezettségi törvényt.

— BUCURESTI RÉSZVÉNYTÁRSASÁG I-a referenciákkal, feltétlen garancia-képes, rendelkezik raktárhelyiséggel, organizációval, jó összeköttetésekkel keresi elősörangú cégek képviseletét. Ajánlatok „Universall” jellegével a kiadóra kértnek.

— PENZBÜNTETÉSRE ÍTELTEK, MERT NEM HASZNÁLTA AZ ISRAEL NEVET. (Berlin.) A múlt év március 17-én elrendelte a német kormány, hogy minden németországi zsidó tartozik neve mellé, ha férfi „Israel”-t, ha nő, akkor „Sára” nevet hozzátenni. Kölnben észrevették, hogy egy zsidó nem teszi neve mellé az Israel szót és ezért 50 márká pénzbüntetésre ítélték. azzal a megjegyzéssel, hogy később nagyobb büntetéseket fognak azokra a zsidókra kiróni, akik nem használják a zsidó nevet.

— PALESZTINÁBAN ALTALAJ KINCSEK UTÁN KUTATNAK. (Tel Aviv) Az iraki petrolumtársaság engedélyt kapott a palesztinai kormánytól arra, hogy bizonyos területeken az altalaj kincsei után kutasson és azokat ki is aknázhathatja. (Ez a brit elgondolások alapja. Az iraki társaság profittjáért mellőzi a zsidó érdekeket és nekik juttat ilyen nagyértékű koncessziót).

— HAZASSÁG. — Weisz Leona és Eisner Emil f. hó 7-én, vasárnap délután 3 órakor a Fuchs Mór-utcai nagytemplom udvarán tartják esküvőjüket, melyre ezuton hívják meg rokonaikat, jóbarátaikat és ismerőseiket.

— OLASZ ZSIDÓ KOLONIA LETESÜLT JERUZSÁLEMBEN. (Jeruzsálem.) Néhány héttel ezelőtt több, mint száz zsidó család érkezett Olaszországból, akik az olasz zsidótörvények miatt elhagyták Olaszországot és ezental Palesztinában akarnak élni. Először áll dr David Prato, aki eddig Róma főrabiját volt. Közöttük van továbbá dr Alfonso Pacifici, a híres olasz hitközségi vezető és dr Dante Lattes, aki az „Israel” című olasz zsidó lap eddigi főszerkesztője volt.

— ELITELTEK EGY TRIESTI ZSIDÓT, MERT KÜLFÖLDI NŐT VETT FELESEGÜL. A triesti bíróság tíz napi elzárásra és 100 lira bírságra ítélte George Mugliese nevű zsidót és feleségét, Rebeka Maosont, aki görögországi nő. Ez ítélet az 1938 november 17-iki törvény alapján hangzott el, mely tudvalevően megtiltja az olasz polgároknak, hogy külföldiekkel házasságot kössenek.

— ZSIDÓ MENEKÜLTEK VANDORLÁSAI A VILÁG MINDEN TAJA FELE. A „Conte Biancamano” nevű olasz hajó 950 németországi menekülttel a fedélzetén Bombayba érkezett. Tizenhat menekült, akinek partraszállási engedélye volt Indiában, Bombayban leszállott. A többi menekültet Shanghai felé folytatták utjukat. — A Baldwin-alap újabban Indiában is nagyarányú gyűjtőakciót indított be a közvélemény hatékony támogatása mellett. A Hyderabad-i Nizam 2000 ruppiát adományozott a Baldwin-alap javára. — 125 zsidó emigráns Gdynia kikötőjéből, a „Pulaski” hajón elindult Dél-Afrikába. — Kétszáz lengyelországi zsidó emigráns a „Transilvania” hajón elindult Constantinábul. Utjuk célja Palesztina. — La Rochelle kikötőből április 22-én a „L'Orpita” hajón elindult egy zsidó menekült-csoport Közép-Amerikába. — A „Giulio Cesare” hajó április 20-án rendkívüli utra futott ki a gónai kikötőből Port Said, Aden, Colombo és Shanghai felé. Utasai kizárólag német zsidók.

— A HOLLAND KORMÁNY 1 MILLIÓ FORINTOT FORDIT EGY MENEKÜLT TÁBOR LETESÍTÉSÉRE. A holland kormány törvényjavaslatot terjesztett a parlament elé, amelyben egymillió forint megszavazását kéri központi menekült-tábor letesítésére. A tábor 80 hektáros birtokon fogják felállítani és 2500 menekültet fognak abban elhelyezni. A tábor 15 évre irányozzák elő. A kormány azzal indokolja törvényjavaslatát, hogy miután 1938 március 1-től 1939 január 1-ig összesen 339 zsidó menekült Palesztinába és az Egyesült-Államokba vándorolt ki.

— ZSIDÓ DIÁK TUDOMÁNYOS PÁLYADIJAT NYERT BELGIUMBAN. A Louis Empain-díjat, amelyet a „Pro Juventute” bizottság oszt ki minden évben, a legjobb tudományos munkáért az összes fakultásokon, ebben az évben Naftáli Frenkiel genfi zsidó diáknak juttatta a díjat hidro-és aeromechanikai munkálatainak jutalmául. A díj öt ezer frank.

Kényelmes Pensió!

Elsőrendű orl. kóser vendéglő és budoga
Gelbstein-nál, Bucurest
Str. Azilul de Noapte 12. Telefon 51-2-3
Olcsó és pontos kiszolgálás

„iréne”

Bucuresti
Str. Lipsceani 26. I. - Tel. 4 86-07

A legfinomabb női lehneműk és kelengyek készítése a legújabb modellek szerint. Női galériók, jabouk, mellények. Legújabb csipke, valamint saját műhelyünkben készült divat-újdonságok állandóan kaphatók.

Szép kivitel, szolid árak.

— SZAZEZER ZSIDÓ JUGOSZLÁVIÁBAN. (Belgrád). A délszláv királyság területén körülbelül százezer zsidó él, akik a legteljesebb egyenjogúsítás áldásait élvezik s ezt mind a mai napig nem zavarta meg semmiféle befolyás. Különösen megértő volt a zsidósággal szemben I. Alexander király, akinek tragikus halálát annak idején nagyon meggyászolta az ottani zsidóság. 1929-ben az ottani hitközség munkaterrénmú királyi rendelettel szabályozták és ennek alapján széleskörű autonómiát élveznek mind a mai napig az összes jugoszláviai hitközségi közületek. Ezeket egy nagy országos szerv kapcsolja össze, a hitközségek uniója. Remélhető, hogy a százezernyi jugoszláviai zsidó sorsa ezután még konszolidáltabb lesz.

— MEGHÜLÉS ESETÉN ALKALMAZON DIANA SÓSBORSZESZ BEDÖRZSŐLEST!

— AMERIKAI MAGYAROK GYÜLESE A ZSIDÓTÖRVÉNY ELLEN. (New York.) Az amerikai magyarok társadalmi és szociális egyesületei sorra állástfoglalnak a magyarországi antiszemitizmussal és a zsidótörvény ellen. Legutóbb a Gary-ban működő „Független Magyar Politikai Kör” ülésein, amelynek nagyrészt keresztény-tagjai vannak, határozati javaslatot fogadtak el a zsidótörvény ellen, amelyben többek között a következőket határozták: „Mi, magyar származású amerikai állampolgárok hiszünk a demokratikus idealokban és szellemben, mert minden ember egyenlő. Megfoszthatatlan jogokkal áldott meg minket a Teremtő, amely jogok között van az élet, a szabadság és a tisztességes boldogulás lehetősége, ugyszintén, hogy Istenünket úgy imádjuk, ahogy a hitünk és meggyőződésünk diktálja. Ezennel egyetemesen tiltakozunk oly törvényjavaslatok beiktatása ellen, amelyek egyent faja, vagy hite miatt megkülönböztet s különösen tiltakozunk az ugynevezett „zsidótörvény” ellen, avagy bármely olyan megalázó törvény ellen, amely a zsidók ellen irányul.” — A határozati javaslatot megküldték az Egyesült-Államok külügyminiszterének és a magyar kormánynak. Ugy véljük, hogy főlegesen megemlitenünk, hogy az amerikai magyarok tiltakozása nem sok eredményt hozott, de mint kordokumentum, nagyértékű az utókor számára.

— Dr Lőrincz Aladár Bucuresti, a bel-és idegyógyászat szakorvosa párisi tanulmányúttal visszatért. Röntgenlaboratórium. Rövidhullámú besugárzások. B.-dul Carol, 45.

— BUKARESTI GYÁR viz, gáz és gőz armatura gyártásban nagy gyakorlatral rendelkező üzemvezetőt keres. Referenciák és cím a kiadóhivatalba „ARMATURA” jelleg alatt kérétek.

AZ ELVESZETT TIZ TÖRZS NYOMÁBAN...

A tiz törzs legendája nem mai keletű. A zsidó történeti lét hosszú folyamata alatt újra és újra felmerül a tiz törzs létének, vagy nem létének furcsa és népi szempontból érthetetlen problémája. Ez a kérdés öröklék aktuális marad, amíg zsidók lesznek a világon. Az, hogy vajon valaha is megtalálják-e őket, nem lehet tudni. Ha a megszerzésre és oknyomozó kutatás alapján indulunk el, úgy véljük, hogy a legendák ködébe fog elveszni és nem marad más, mint különböző, valószínű és valószínűtlen, alapos vagy alaptalan történetek. Ma már élünk annyira „modern” korban, ismerjük olyannyira a világ minden eldugott részzeit, hogy ha létezne egy zsidó törzs: akkor azt megtalálták volna. Most, hogy egy palesztinai, pontosabban egy jeruzsálemi zsidóembernek, Simon Lindernek kutatásairól közlünk érdekes részleteket a nagy zsidó lapok, úgy véljük, érdeklődésre tarthat számot, ha alapos összehasonlítást vetünk a tiz törzs elvesztésének történelmi hátterére, legendáira és „Reb Simon” visszaemlékezéseire.

A TÖRTÉNELMI TENYEK.

A „tiz törzs” alatt Ruben, Simon, Dan, Naftali, Gad, Ascher, Jiszchar, Zebulon, Efraim és Menasse törzseit értjük, akik Salamon király halála után elszakadtak a davidkirályi háztól és egész Izraeltól. Ez a szakadás nem csupán politikai természetű volt, hanem vallási jellege is volt, amennyiben a tiz törzs külön impériumot alkotott, mert Jeroboam, Danban és Bet-El-ben külön oltárokat és állati szobrokat állítottak fel, hogy alattvalóikat Jeruzsálem látogatásaitól visszatartsák. 722-ben a rendes idomszámítás előtt azt a tiz-törzs birodalmat Sargon feladta, Samariát, a fővárost meghódította, a nép legnagyobb részét Asszíríába vitte és ott letelepítette. Mivel nem volt elég vallási támaszok, mint a később Babiloniába száműzött zsidóknak, ezek a zsidók minden valószínűség szerint tulnyomó többségben beolvadtak a környező népekbe.

Az is lehetséges, hogy később ezek egyesültek Juda származott fiaival. A többi része beolvadt és állítólag a szamaritánusok népet alkotta.

A LEGENDÁK.

A zsidó nép zöme soha nem akart beletnyugodni abba, hogy ez a tiz törzs elveszett. Már Jeremiás próféta is megjósolta, hogy Ráhel gyermekei vissza fognak találni országukba. A Talmulban és midrasban nagyon sok legenda foglalkozik a tiz törzssel. Így az egyik szerint Josia király tizennyolcadik uralodási évében Hilkijahu prófeta visszavezette a tiz törzset a zsidósághoz. Viszont vannak helyek a Talmulban, ahol a tiz elveszett törzsről, mint meglévőről beszélnek. Masok szerint egy távoli, emberek által eldugott helyre távoztak. Az Eufrates folyam megállott, amikor átkeltek rajta és ugyanez fog megtörténni akkor is, amikor visszatérnek. A midras szerint három különböző helyre száműzettek. Egyrészt a Sambatjon folyó taludalára ment. A másik részt Ielhók lakhatták el, a harmadik részt Antiochia falai veszik körül. A legenda szerint még Nagy Sándor uralmát is kapcsolatba hozzák a tiz törzs létezésével.

UJABB LEGENDÁK ARRÓL, HOGY MERRE LEHETNEK A TÖRZSEK?

Eldad Hadani, aki 880-ban élt és beutazta a világot, előadja, hogy Dan törzsé-

nek leszármazottja. ...mondja, hogy Dan Naftali és Ascher törzsek Etiópiában és Dél-arábiában laknak és önálló államot alkottak (Etiopia-Abesszínia, amiről már sokat beszéltek, hogy a falasak az elveszett tiz törzs gyermekei.) Királyukat Uziel-nek hívták. Az 1524-ben fellépett David Reuben azt állította, hogy a Ruben törzsből származik. Ezek Arabia Chaibar részét lakják és ott önálló államot alkotnak. Az kétségtelen történelmi tény, hogy Mohamed fellépetkor laktak ottan mohamedán hitre áttért zsidók, ezeket azonban az islam hívei később elpusztították. Ez a Chaibar, a mostani Jemen, amelyről még most is azt állítják, hogy fanatikus mohamedánok ugyan, de egykor kapcsolatuk volt a zsidósággal.

1939-ből Wolfgang von Weisel közöl jemenita adatokat könyvében, amely szerint a Sana pusztaság keleti részén vannak még törzsek, amelyek a tiz törzs maradványai, héberül beszélnek, pájézt hordanak és tartják a szombatot és az étkezési szabályokat.

A XVII. században egy Baruch Gad nevű ember lépett fel, aki azt állította, hogy a kabbalista írók szerint Mózes egyenes leszármazottja. Ezek a mózesi leszármazottak — a modernebb zsidó történetírők is foglalkoznak vele — a Sambatjon folyó mögött laknak. Van olyan vélemény is, s ezt képviselte az angol parlament előtt Menasse ben Israel is, aki „Izrael reményessége” című könyvében állítja, hogy a kordillerákban héberül beszélő indiánok vannak, amelyek a tiz törzs maradványai.

MIT MOND „REB SIMON”, AKI TANITO JERUZSÁLEMBEN?

Nemrégiben felkereste egy újságíró Reb Simon Lindert, akiről a cikk elején megemlékezünk. Ez az idős ember arról nevezetes, hogy hosszú éveken át kereste a tiz törzs nyomát és a kutatásai nyomán eljutott Arabiába, Indiába, sőt Kínába is. Melyen ülő szemek, mintha messzire néznének, ez a Reb Simoné, aki most már nagyon távol van attól, amit izgalmas kalandornak neveznek, de mindig szívesen beszél ifjúkori utazásairól, amelyeknek egyetlen célja volt: megtalálni a tiz törzset. Amilyen zsidó Körösi Csoma Sándorok ezek, akik eljutottak Azsia rejtelt mesécségeibe, hogy ott megtalálják maradványait annak, ami a történelem és legenda között elmosódik. Reb Simon hosszú évekig vándorolt a pusztában, találkozott turcsa, érdekes és veszélyes emberekkel, törzsekkel, akik nomád életet élnek és akik között kutató szemekkel tirtatta, hogy van-e valami kapcsolatuk.

KALKUTTAI EMLEKEK.

Eljutott Kalkuttába is, a mesés Indiának ebbe a még mesebelibb városába. Ott találkozott egy Josef Mastir nevű Szeferd chachammal, aki emondotta, hogy véleménye szerint a tiz törzs Tibetben él, ebben a megközelíthetetlen sziklaországban. A chacham kijelentette, hogy a tibetieknek vannak olyan iktáik, amelyeket még senki emberfia nem tudott felfedezni. Sven Hedin, a híres utazó is megtorpant Lhasza falai előtt, ahol a legfőbb papjuk, a dalai láma uralkodik és az egész város papokból áll. Tulajdonképpen budhisták, de soha nem térdelnek és földöntúli szellemi lényeket imádnak. Ami még érdekesebb, szerinte van ott egy folyó is, amely a Sambatjon lehet, hiszen a hét minden napján dobálja a köveket, de egy-

napon megpihen. Lhasza lehet a fitka a tiz törzsnek, mondotta Josef Mastir, a chacham, ahivel évtizedekkel ezelőtt beszélt Reb Simon. Amikor erről beszél, messzire révedez a szeme, mintha ma is látná Kalkutta utcáit, meg a meglevonedett tibeti titkokat, amelyek valóban megfeythetetlen talányát képezik a modern kutatóknak.

MÉG EGY LEGENDA... A JITRO TÖRZSBELI JIRMIJAHU JUNDÁV BEN RACHAV. JOSEF BEN ACHIMI...

Messzire vezetne, ha ezt is taglalnánk, hogy Jitro törzsének, Mozes apósának zsidóvá lett törzse hol és merre tűnt el, vagy olvadt bele a zsidóságra vagy került el messzire, hogy másutt tünjön el a világ népeinek furcsa zsinpadaról. De jelentkezett egy izben valahol egy Jirmijahu Jundav ben Rachav, aki azt állította, hogy Jitro törzséből való. Ezt a többi legendák közé sorozhatjuk, csak Reb Simon állítja, hogy ezen a nyomom is el kellene indulni.

Viszont annál érdekesebb az a 27 évvel ezelőtti történet, amelyet szintén Reb Simon mond el, amely tragikus végével már korunk drámáihoz tartozik.

Huszonhét évvel ezelőtt, tehát a világ háború kitörése előtti időben megjelent Jeruzsálemben egy ember, aki arab öltözethen járt és úgy ismertette magát, hogy ő messziről jött és hírt hozott a tiz törzsről. Josef ben Achiminek hívták és az volt a kérése, hogy a jeruzsálemi kabbalisták szeretné összeköttetést szerezni.

Össze is jöttek a Saar Hasomajim elnevezésű kabbalisták és Josa ben Achimivel egy egész napon át tárgyaltak. Előadta mindazt, amit tudott és az eredmény az volt, hogy levelet fogalmaztak, amelyet el kellett volna vigyen az ismeretlen helyen tartózkodó tiz törzsnek.

KIK A RECHABITÁK?

A levél nagyjából így szólott: Drága testvéreinkhez, akik a Sambatjon folyó taludalán élnek — így kezdődött a levél. — A libanon hegy mellől küldjük testvéreinknek üdvözlésünket. Béke a közelieknek és a távoliaknak. Örvendünk azoknak az üzeneteknek, amelyet a rechabiták küldtek. (A rechabiták Jodadan ben Rechab által létesített vallási közösség, amely az ősi pusztaságot dicsőítette. Amikor a királyok idején a zsidóság mindinkább földhöz ragaszkodó lett és a bálványimádásra hajlamos, akkor létesült a rechabiták testvéri szövetsége, amely tagadta a mezőgazdaság, szőlőművelés és bort élvezetét, amelyet azután városok kultúráját is jelentette és a zsidó hőskort követve, a pusztában való vándorlást dicsőítették. A rechabitákat Jeremiás is dicsőítette, mert atyáik nyomdokain haladtak.) A megváltás ideje közel van már. Remélhető, hogy vége lesz nemsokára keserves galutnak. Jó nektek! Jó, hogy eljutottatok abba a magas régiókba, ahol vagytok. Imádkozunk mindnyaján, hogy legyen vége minden nyomorúságunknak.

Közben kitört a háború és nagy szerencsétlenség történt. A „követet”, aki a levelet vitte, elfogták a törökök és Damaskusba vitték. Megtalálták a levelet és mert nem értették, azt hitték, hogy a szerencsétlen kém, aki bizonyára titkos üzeneteket közvetít. Es Damaskusban felakasztották. Ez volt az utolsó, aki életét áldozta azért, hogy eljusson a tiz törzs felé, ahikről senki sem tudja, hol vannak, merre járnak, mit csinálnak? Azsia végtelen steppén élnek, vagy Afrika forró égőve alatt, esetleg Indiának a nagy hegyei között, tul az óceánon...

Nem tudjuk, hogy vannak-e, de ha léteznek, ők „boldogak”, mert nem tudják miképpen el a megmaradt két törzs a gyűlöletnek ebben a retentő nagy és végtelen tengerben...

Séta Szeged zsidó

mitörténeti kincsei

és intézményei között

Szeged (Április végén.) Nem tudom más hogyan van ezzel, de ez teljesen egyéni. Ki a hegyes-völgyes vidéket szereti, mások pedig a végtelen rónákat. Hogy is mondja a leghíresebb magyar költő? Mit nekem ti zordon Kárpátok... nos hát itt robot a vonat a legnagyobb magyarországi vidéki város felé. Nem vagyok magyar falukutató, inkább a zsidóság „kutatója” akarok lenni és nem képzelmek a másokét. A zsidóság a zsidóság, a pesti zsidó utcák után meg kell néz-nem a szegedi zsidóság helyzetét is. A vonatablakból mindenféle végtelen róna. Meg-müvelt földék, de látni, hogy küzdenek a sok homokkal, meg a szeszélyes vizekkel, amelyek még mindig csak részleges szabályozás alatt voltak. Nagy árterületek látszanak, amely adja a humuszt, de sokszor „zugvatajtékozva” elárasztja az emberi munka eredményeit. Almos városok maradnak el mögöttünk, jellegzetes alföldi építési stílus, nincsenek hegyoldalokon kis pástorkunyhók, nem gomolyog a kőd és felhő, mint az erdélyi hegyek között, vagy Sinaja hófűdte csuसान. Békés ápriliseg alföldi hangulat. És ebben a beállítottágban érkezem: Szegedre.

Szeged. Többször elmondom magamban ezt a szót. Talán el is mosolyodom magamban, mert mintha hallanám a szerkesztőségben, amint mondják: végre nem arról a „Szeged”-ről van szó, amely elé mifelénk a „mármaros” szót ágaztatták. Valahogy így: Mármaros-Szeged. Ez viszont, ahol most járok, az „igazi” Szeged, amely azonban mégis a homokkőcán egy kulturszigete. Ezt azonban meglátom, amint a város legszebb és legújabb terére érek, a Dóm-terre, amelynek Klebelsberg Kuno gróf, ez a konzervatív, mélyen katolikus, de a régi liberális tradíciókon nevelkedett four munkája adott pregnáns kifejezést. *Keves utabbi kori allan-fári van, ahinek annyira lokalszint adott volna egy város, mint néhai Klebelsberg-Kuno grófnak — Szeged.*

Kolosszális méretek, amelyek itt dícsőitük egyszerre a kétezeréves katolikus egyházat, a magyar államvallás pompáját és egy nagyszívű és áldozatkész férfiú köbe álmódott eszméit. Jártam-keltem már a világban, de ha világviszonylatot vesszük tekintetbe, akkor is valami olyasmit láthatunk itt Szegeden, ami csodálattal tölt el mindenkint, aki azt hiszi, hogy a portengerben csak porig ér a horizont is. Errefelé nincsenek hegyek, vagy magaslatok, tehát kétszeres fantázia kell ahhoz, hogy a méreteket megértsük. Ez a tér, ahol a szabadteri játékokat is rendezték, hosszú éveken át valóban imponáns és nagyméretű „diszletek”, amelyek talán örökidőkre szólnak. A Hősök emlékére emelt rész hatalmas bolthajtásaival, meg az egész tér kiképzése a görög stílus kolosszális templommal és rengeteg szoborral, valamint képekkel tarkított díszes arkádok megállásra készletnek minden arra járó vándort és megkapja a napi események krónikáját is. Talán a pihenőnapnak — vasárnapnak — hangulata is teszi, hogy a békés hangulatnak birodalmába jutok, amikor egy plakát kiált felém.

Ez a plakát felébreszt. Azt mondja, „keresztény ember csak kereszténynél vásá-

rol”, meg hasonló nyilaszi feliratok, amelyek „rontják” a hatást még akkor is, ha az egy kissé távolabb a hatalmas Tisza-híd vasoszlopán van felragasztva és asszociál azzal, hogy míg az egyház monumentálisat alkot, az ember nagyon is a földön jár. *A hatás annál inkább is visszatszóbb és szívbemarázóbb, mivel a Tisza partján elhúzódó sétányon nagyszámu jiddisül és magyarul beszélő makói és más vidéki katonákat látok sétálni, akiknek hangos beszélgetését nem látszik nagyon befolyásolni a velük szemben megnyilatkozó gyűlölet szelleme... Viszont a szegedi nép jóanságát dicséri, hogy a konzervatív főrnak, Szeged modern építőjének utóda a magyar parlamentben az a Rassy Károly, akinél szebben, ékebben talán senki keresztény nem védte a zsidókat a zsidótörvény tárgyalásánál a magyar képviselőházban. A plakátok ellensúlyozója az a Rassy, aki épen ezekben a napokban mondotta el a képviselőházban: akármilyen porszemek is vagyunk, ha rákerülünk a történelem lencsére a jövőbe előrevelítve, ahol mindannyiunknak tettét és cselekedetét meg fogják bírni, nem hallgathatunk egy ilyen rendkívül horderejű, a napi hatáson túlmenő, talán a nemzetnek egész közeli és messzebbi jövőjét determináló kérdésnél”.*

A ZSIDÓ ÉLET SZEGEDEN.

Előbb egy kis lokalkolorit kellett, hogy érzékeltsük azt, amit a szegedi zsidóság az utóbbi évtizedekben alkotott. A szegedi zsidóság lelkületét kell ehhez méreteznünk, mert csak így érthetjük meg őket. (Ha egyáltalán beletudjuk képzelni magunkat az ő lelki habitusukba!) Először is a zsidó hitközség épületét keressük fel. A hitközség székháza az új zsinagógával együtt egy időben. A földszinten a Szentgyűlést helyisége, míg az emeleten a hitközség termei foglalnak helyet. Látnyosságga a diszterem, ennek üvegfestésű ablakai és a teremben elhelyezett olajfestésű arcképek. Itt van a Szentgyűlést helyisége és irodái, amelynek falain dr. Ph. Adolf Jellinek arcképe van Sir Mozes Montefiore mellett. A hitközség diszteremében ott van Spitz Izrael és neje arcképe, akik közül a férfi 1820-ban, tehát 120 évvel ezelőtt volt a szegedi hitközség elnöke. Itt van néhai dr. Rósa László volt elnök arcképe is, meg Löw Lipót és Löw Immanuel főrabbi arcképe is, meg Sor Mor főkantort arcképe is itt van, aki 1877-től 1912-ig büvölte el hangjával a szegedi híveket. Legfrissebb olajfestménye a hitközség országhatáron túl is közsímet, nemrég elhunyt kiváló és gerincessége által mindenki által nagyrabecsült elnökének: dr. Biedl Samu-nak művésziessé visszaadott képe.

Dr. Fränkel Jenő rabbi kalauzol, s ráérek mindent alaposan megtekinteni, mert épen hitközségi elnöki gyűlés van és nem tudok az elnökkel beszélni. Ő mondja el, hogy 5000 lélekszámmal rendelkezik jelenleg a szegedi hitközség, 100.000 pengő az évi költsége, vannak kitűnő szociális intézmények, árvaháza, menháza, alképző és pártoló irodái, az utóbbiak új időknek megfelelően.

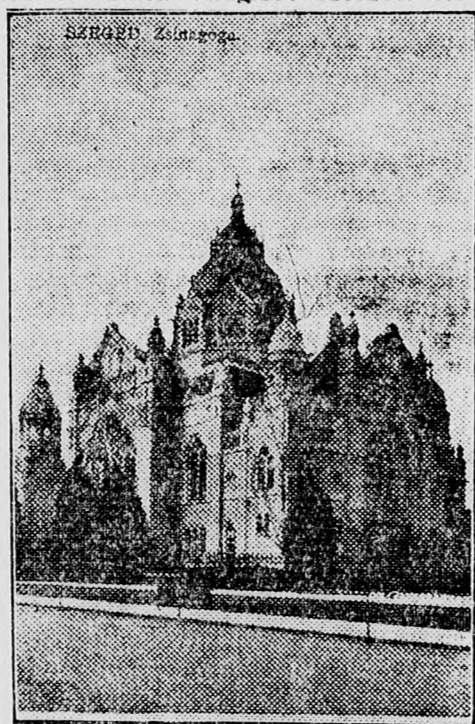
A RÉGI TEMPLOM.

Nagyon érdekes imaház, illetőleg nagy zsinagóga a régi templom is, amely 1842-ben épült. Főhomlokzatán van a világháború 116 hősenek művészi kivitelű két emléktáblája. A Korona-uccai kapujának két oldalán levő táblák az 1879-iki árviz szintjét jelzik. Az ucca akkoriban 1.80 méterrel mélyebben feküdt.

Dr. Fränkel Jenő rabbi, amíg kalauzol, sokat beszél néhai dr. Biedl Samu hitközségi elnök nagyszerű munkásságáról, aki a szegedi zsidóság „klebelsbergje” volt. Váratlanul, munkaképességének teljében ragadta el a halál. Bátor volt minden szava és tette. Sokáig eszeltte, hogy mennyi mindent vesztett benne a szegedi és közvetve az egész magyarországi zsidóság. Így a beszélgetésbe elmerülten érkezünk az új zsinagóga elé, amelyet a zsidó és a zsidó áldozatkészesség emelt ily páratlan nagyszerűvé.

A SZEGEDI ÚJ TEMPLOM SZIMBOLIKÁJA.

1900 és 1903 között épült. Körvonala a Szeged felé közeledő utásra már messziről megkapó hatást gyakorol. Gazdag kiképzésű nagy homlokzata és elejének domszerű, magasztos térhatása világhírt szerzett tervező-

A szegedi nagy zsinagóga

jének, Baumhorn Lipótnak. A zsinagóga és az iskola tágas parkjával együtt 2757 négyzetes telken épült. A külső kupola magassága a járdától számítva 49 méter, a belső, tíz méter átmérőjű kupola 32 méter. Csaknem egy millió aranykorona volt az építési költsége a székházzal együtt, de az összeg oroszlanrésze a zsinagóga építésére fordított. A kupola az ima áhítatának ég felé való emelkedését jelképezi. A két üvegkupola a delutáni napfényben csodás hatást kelt. A kupola dobja 24 oszlop közé lüktető 24 imaköppennyel és felettük az ivetekeken feltelétő csipkebokorral az ég felé való telemelkedést jelzi. A kupola négy pendelije, arany-mozsák háttérben a zsidó vallás főszlopait hirdeti kobalt-kék betűkben: a Tóra, az istentisztelet és az emberszeretet gyakorlása. Ahol az egész épületet csodásan tartó négy márványoszlopból a női karzat ballusztrádaja kiindul, a négy sarkkövetesség van domború betűkkel jelezve: a szűk iránti tisztelet, az igazalom cselekvése, a békeszeretet és a Tóratanulása, ez utóbbi valóban nagyrészt szimbólum maradt Szegeden!

A kupolát körítő négy dongaboltozat a négy főimát jelképezi: a keleti donga a reggeli imát, felirata: a fajcár hamejrajsz, a déli a muszaf-ima, felirata: naaricoch vena-lisoch, a nyugati a mincha-ima, felirata: asre, a nyugati, külső dongán a jomkipuri neila-ima, felirata: „pszach lonú saár”, az

északi az esti ima, felirata: hámaárto arovim.

A FRIGYSZEKRÉNY

Ez külön tanulmány. Világhírű. A frigyláda felett az épület kupolája ismétlődik miniatűrben. A frigyláda ojtaja nilusi akácfaiból készült. Fémverete a bibliai izsóp, a lelki tisztaság jelképe. A frigyláda belső üvegala az ég csipkebokrot tünteti fel. A templom festése a szerény mértékben alkalmazott aranyon kívül három szint alkalmaz. Hamvasszürke felsik, elefáncsöntszínű dongák és világoskék szegélyek és háterek.

Külön nagy tanulmányt igényel az ablakok üvegfestése. A nyugati főajtón és a frigyszekrény mögötti nagy ablakon kívül a földszinten tíz, az emeleten hét ablak világít. A földszinten tíz ablak, a hétköznapi és ünnepi istentiszteletek jelképzésére van igénybe véve. Az ablakok kivétel nélkül azt a bordúrt mutatják, amely a makkabeusok pénzének harmas lillomát mutatja, a sarkokban Salomé királynőnek nyolcas csillaga emblémája. Stilizált héber betűk fonják át a képeket.

Egyik ablak a hétköznapi imákat, a másik a pészachot mutatja. A harmadik a sátoros ünnepet, a mirtuszággal, meg az ünnepi sátor. Felirata: „bászükajk tésvü”, a következő ablak purim és chanuka. Mordechaj perza koronája, olajos kökorsó.

Egyik ablak a szombat szimbólumait. A szombati olajlámpa bogvói, a havdolo szek-fűszere. Neginók, felirat: lecho daidi líkrász kolo. Egyik része egy letakart kalács, meg egy Tóra.

A másik ablak a sövüajst jelent, a hét hét számolást jelképező hat-hat virág a csipkebokorból, megszakítva érett buzakalással, stilizált betűk, zeman maltan tajroszünü. Az ablak legfelső részén felhők és sugarak között a tizparancsolat zafr táblái. Majd a smini aceresz és szimchasz tóra. Egyik ablak a tiso beav. Felirat: szardajon el a jobbon, ha elleledlek Cion. Palmafák, a megmaradt Szentfal, a tipikus három céd-russal. A szétszórtást jelképező ördögyszer, meg a feltámadást jelképező jerikói rózsza.

A templom bejárata felett levő hatalmas ablak a visszaemlékezésnek van szentelve. Középen a jeruzsálemi templomra emlékeztető főpapi mellétsz, hétágu csillár, hártók és áldó kezek. Alatta a régi templom, amikor az árviz elöntötte, a felső mezőben Baumhorn Lipót műépítész neve, balra pedig a templom építetőjének, várhelyi Rósa László dr. akkori hitközségi elnöknek nemesi cimere.

Mindezt azért leginkább Löw Immanuelnek, a világhírű nagy rabbinak és tudósának köszörhetni a szegedi zsidóság, aki több mint hatvan éve áll ennek a dicsőséges hitközségnek élén.

#

Telik az idő, a hitközségi gyűlésnek vége és bejuthatok az elegáns elnöki szobába, ahol dr. Papp Róbert hitközségi elnök fogad. Hűségese titkára is ott áll mellette, Katona ur, s hosszasan elbeszélgetek a hitközség jelenéről és jövőjéről, a nagyszerű elődökről, Rósa Lászlóról, meg Biedl Samuról, akinek dicsérete minden szegedi zsidó ajkán van.

Sajnos, nem lehet mindent leírni, hiszen kevesek ezek a hasákok, mennyi mindent lehetne még írni a szegedi zsidóság jelenéről, munkájáról, dr. Papp Róbert elnöknek és munkatársainak munkájáról, de még módot fogok találni arra, hogy legközelebb, amikor külön cikkben akarom méltatni a világhírű 85 éves tudósak, Löw Immanuel főrendnek és főrabbinak érdemeit, akkor még módját ejtem ennek is. Legközelebb megírom Löw Immanuelről, a zsidóság eme „great old man”-jéről tett látogatásomat... (W. S.)

Szervezetünk ápolása, nem a betegség jele, hanem elővigyázatosság!

Kapható gyógyszerárakban és drogériákban

A mindennapos Urodonal kezelés megerősít, újíja le.

Megszabadítja a vért, az izom és ideg-rókat az összes salakoktól, mérgektől és mikroszkopikus baktériáktól. Szabályozza a vérnyomást és a vérkeringést, jóváteszi a szervezetben az élet által természetesen okozott elhasználódást.

URODONAL

megvéd az érlelmeszedéstől, amely az emberiség 70%-át megtámadja.

— A PESTI IZRAELITA HITKÖZSEG közgyűlése ünnepélyes keretek között folyt le. Stern Samu elnök a magyar zsidóság őszinte kegyeletét tolmácsolta XI. Pius pápa elhunytja fölött, majd áttertek a közgyűlés legfőbb napirendi pontjára, a tisztújítás megjelölésére. A választás során ütös szavazással egyhangulag Stern Samut választották meg újra elnöké. Elnökhelyettesek: Dr. Márkus Albert és dr. Wirk József. Az előjáróság tagjai: dr. Blauner Mor, dr. Boda Ernő, dr. budai Goldberger Leó, Büchler Izso, dr. Dési Géza, dr. Fábán Béla, Frey Kálmán, dr. Gallia Béla, dr. Láng Lajos, Molnár Gyula, Nagy Andor, dr. Pető Ernő, Reisz Zoltán, dr. Posenák Miksa, dr. Wilhelm Károly és dr. Zahler Emil. A választásokat dr. Bródy Ernő országyűlési képviselő vezette. A nagy tapsal és lelkes ünnepléssel fogadott választás eredményének kihirdetése után Eppler Sándor főtitkár előterjesztette az 1939. évi költségvetést, amelyet egyhangulag elfogadtak. Végül a hitközség választmányi tagjait megválasztották Darvas Nándort, dr. Ernst Ernőt, dr. Heller Belát, dr. Kertész Adolfot, Kun Dezsőt, Leopold Gyulát és Schwartz Sándort. Számvizsgálók lettek: Déri Vilmos és László Béla.

— A BECLEANI HITKÖZSEGEBEN lefolyt vezetőségi választás a következő eredménnyel járt: Elnök Glück Ignátz, főgondnok Farkas Izák, gondnok Feig Kálmán, képviselőtűstület: Ráth Hermann, Kohl Géza, Kornbaum Marcus, Pollák Lipót, Mózes Izák, Nathan Kálmán, Judkovits Elías, Vég Izrael. Pótagok: Steinberger Jenő, Hirsch József.

— KÉTSZÁZ AMERIKAI KÉVPISE-LŐ A BALFOUR-DEKLARÁCIÓ TELJES BEVÁLTÁSÁT KÖVETELI ANGLIÁTOL. (Washington). Kétszáz amerikai parlamenti képviselő, köztük a külügyi bizottság kilenc tagja közös nyilatkozatot tett közzé a palesztinai kérdésben, mely nyilatkozatot továbbították az angol kormányhoz. A nyilatkozat a következőképpen hangzik: „Mint az Egyesült Államok kongresszusának tagjai

közöljük, hogy nyugtalanodunk azon hírek miatt, melyek arról szólnak, hogy Nagy-Britanniának szándékában áll lemondani hagyományos politikájáról Palesztinával szemben, ahogyan az a Balfour-deklarációban lett meghirdetve. Európa országában zsidók ezrei, akik kénytelenek menekülteké válni, közel félmillió lelket számláló csodás települést szerveztek meg Palesztinában, létrehozta az egész országra, a zsidókra és az arabokra nézve egyaránt. Testvéreink biztonsgága érdekében az amerikai zsidók millióit investáltak és adományoztak a palesztinai építő munka javára, hogy ily módon lehetővé váljék a zsidó bevándorlás folytatása Palesztinába. A Balfour-deklaráció feladása nemcsak, hogy megsemmisítette az egyetlen reménysugarat, amely az európai zsidó menekültek számára maradt, de veszélyeztetné annak az 500 ezer zsidónak az életét és biztonságát is, akik őseik országában éltek. A legnagyobb nyugtalansággal kísérjük az angol kormány azon akcióját, amelyet kezdeményezni szándékszik és amely a zsidó bevándorlás megakasztását jelentené és a palesztinai zsidókat az arab nép alárendeltjévé tenné. Mi, alulírott tagjai az Egyesült Államok kongresszusának, kérjük Nagy-Britanniát, hogy teljesítse a zsidó népek tett ígéretét, tartsa tiszteletben a Balfour-deklarációt és maradjon nélkül alkalmazza a mandátumot”.

— RÓMAI JELENTÉS AZ IDEGEN ZSIDOK KIVÁNDORLASÁRÓL. (Róma). Most közölték az első hivatalos jelentést az olaszországi idegen zsidók kivándorlásáról. A kormány által meghatározott március 12-iki határnapi Olaszországot 3720 idegen származású zsidó hagyta el. Még 919 ebbe a kategóriába tartozó zsidó maradt az országban. Ezek 1919 óta laknak ott, vagy olasz állampolgárságu női vettek el feleségül, vagy idősebbek, mint 65 évesek. 3191 zsidó tartózkodási engedélyének meghosszabbítását kérte. 3062 kérést visszautasítottak.

HAIFA. — A haifai rendőrség csütörtökön, április 20-án házkutatást tartott a haifai német kolónián egy német kereskedő üzletében, amely „Kalapács-művek” név alatt szerepel. A házkutatás során nagy mennyiségű fegyvert, nagymennyiségű fegyverrel, municióval, robbanó anyagokkal, bombákkal és gépkocsikkal.

TEL-AVIV. — Tel-Aviv város Bialik-díját, az irokból és tudóskból álló zsűri Jakob Kahn-nak, a neves héber poétának „A piramisoknál” című balladájáért és Baruch Csiszinek, a palesztinai flora jeles kutatójának, ítélt. „Növénykészek” című enciklopedikus munkájáért. Tel-Aviv város Bialik-díját 1935-ben alapították Chaim Nachman Bialik hatvanadik születésnapja alkalmából. Azóta összesen tizenhat pályadíjat adtak iroknak és tudósoknak. — Négyezred tanító sztrájkba lépett Tel-Avivban, miután a költségvetés kiegészítésére érdekében a városi tanács a tanítók fizetésének felhívását fizetésre való megrövidítést határozta el.

LISZABON. — Az utóbbi hetekben több németországi menekült érkezett Portugáliába, a konzulatusoknál szerzett vízummal, de beutazási engedély nélkül. A portugál hatóságok most rendelkezést adtak ki, amelyben figyelmeztetik a bevándorlókat, hogy partraszállás engedély nélkül nem léphetnek az ország területére.

LONDON. — Április 20-án újabb németországi gyermekcsoport érkezett Angliába. A csoport tagjainak száma 150. A gyermekeket, előzetes megállapodás alapján, angol családoknál és különböző intézményeknél fogják elhelyezni.

NEW-YORK. — 64 éves korában meghalt Newyorkban Rachel Kalich, az egykori hírneves zsidó színésznő. Rachel Kalich 1875-ben született Lengyelországban. Első férjében, a zsidó színészt, majd néhány évig a bécsi és budapesti színház tagja volt. Később Amerikába költözött, ahol elhagyta az operát és mint drámai művésznő működött. — Az amerikai Pro Palestina női tagozatának newyorki bankettjén kimondták, hogy 150 ezer dollárt gyűjtenek össze abból a célból, hogy Jeruzsálemben új ifjúsági otthon építesse. Fel. Ötvenezer dollár már az is utaltak Jeruzsálembé, az építkezés céljára.

BERLIN. — A német birodalmi gazdasági miniszter újabb körrendeletet adott ki, mely szerint a kivándorlók csak olyan értéktárgyakat vihetnek ki magukkal, amelyeknek már 1935. január elseje előtt birtokában voltak. Később időpontban szerzett értéktárgyak kivételével szigorúan tilos. Ha valaki nem kívánja a 1935. január elseje után ellenértéket kapott elhordott ruháit, vagy más tárgyakért kivándorlási célokból, úgy ennek az ellenértéknek a kivételétől tényleg függővé, hogy bizonyos összeget fizet le a birodalmi pénztárból.

VARSÓ. — A feloszlatott Bné-Brith páholyok vezetősége fellépett a legfelsőbb bíróságnál a felhasználást elrendelő hatósági végzés ellen. A páholy vezetősége kifejté, hogy a páholyoknak semmilyen köztük nem volt a szabaddemokráciához és tevékenységük kizárólag karitatív és emberbaráti tetteik korlátozott. Erről késznek bizonyítékokat bemutatni. — A lengyel zsidó körök negyvenöt alkalommal ültetkeztek a munkát azonban nem szüntették be. — David Horedek lengyel faluban a haligánok betörték a zsidó temetőbe, kidöntötték a sírköveket és több sirt profanizáltak. A tetteseket elfogták. Kihallgatásukkor bevallották, hogy antiszemita körök bérlették őket fel és munkájukat megfizették. — A legutóbbi közzétett jelentésekből kitűnik, hogy Lengyelország 166 ezer nyilvántartott hadirokanta közül 5265 zsidó nemzetiségű.

PRAGA. — Náci-körök azt a vádat akarták rástítani a prágai zsidó hitközségre, hogy kommunista ténykedést fejt ki és ezen ürügy alatt súlyos intézkedéseket akartak fogmatosítani a hitközség ellen. Az új zsidó temetőben, egy sírkő alá rejtve kommunista propagandát találtak egy csomóban. A merényletet azonban idejében felfedezték. A kommunista iratokkal együtt ugyanis számos nemzeti szocialista irópróbat is találtak, amelyeket „az ismeretlen tettesek”, akik a papírsomót a sírkő alá rejtették, valószínűleg févdésből hagyták ott. — A csehországi sportegyleteket kizárták kötelezőkiből az összes zsidó tagok.

DALADIER MINISZTERELNÖK LEVELE A FRANCIA' ORSZÁGOS FŐ-RABBIHOZ. (Páris). Schwartz Eszás, Franciaország új országos főrabbiába lépése alkalmával levelet intézett Daladier francia miniszterelnökhez, melyben a francia zsidóság áldozatkészségét ajánlotta fel az ország ügyére és javára. A levél mélyen meghatotta a miniszterelnököt és a következőképpen válaszolt: — Országos Fő-rabbi ur, hálásan köszönöm azt az értékes tanúságot, melyet Ön a francia rabbi, a francia zsidók központi konzistoriuma és valamennyi hittestvére nevében hozzám eljuttatni szíves volt. Annnyal mélyebben érintett engem a levél, mert annak a francia Elzásznak egyik fiától ered, mely az ország határa mellett, a francia hazafiasság elő-örse. Legyen meggyőződve róla, hogy azt a támogatást, melyet Ön a kormány törekvéseivel szemben fejtett ki, arra fog szolgálni, hogy Franciaországot megerősítse, minden polgárának az egységét megteremtse, védelmét szolgálja és előmozdítja a testvériség, igazság és világosság iránt táplált eszményét. Fogadjon országos főrabbi ur igen magas nagyrabcsülésem kifejezését: Eduard Daladier.

KÜLFÖLDI ZSIDÓK HELYZETE OLASZORSZÁGBAN. (Róma). A külföldi zsidók olaszországi helyzetéről ellenőrizhetetlen hírek vannak forgalomban. Megbízható magánforrásból származó értesülések szerint a külföldi zsidók zavartalanul ellátják továbbra is munkájukat és vállalkozásukat háborítatlanul vezethetik. Ez a forrás tévesnek mondja azokat a híreszteléseket, melyek az Olaszországban tartózkodó külföldi zsidókkal szembeni megtorló intézkedésekről szólnak. Bármely külföldi zsidó ma is vízum nélkül utazhat Olaszországba s ott hat havi tartózkodást kap minden nehézség nélkül, sőt — valamennyire indokolt esetben — ezt a tartózkodási időt esetleg több ízben is meghosszabbíthat. Munkavállalási joga az így beutazóknak ugyan elvileg nincs, de több esetben ettől az elvtől is eltekinthetnek.

HUSZEZER MENEKÜLT GYERMEKÉRT. Wagner és Rogers amerikai képviselők törvényjavaslatot terjesztettek a kongresszus elé, amelyben 20.000 menekült gyermek Amerikába való beengedését kéri 1939. és 1940. évek folyamán. A törvényjavaslatot a szenátus és kongresszus egyesített bizottsága tárgyalja most a közvélemény élénk érdeklődésének kíséretében. A bizottság legutóbbi ülésén Mundelein kardinalis, a nagynevű egyházvezető, számos kormánytisztviselő és szenátor szállott szóra a Wanger-Rogers-javaslat érdekében.

SZELESKÖRŰ VEDELMI INTÉZKEDÉSEK PALESZTINÁBAN. (Jeruzsálem) Palesztina megkezdte szervezkedését és előleges konfliktus lehetőségére való tekintettel katonai táborokat, kaszárnyákat létesítenek. Különösen Haifa, Sarafand és Jeruzsálem környékén, a Sinaj-Egyiptomi országot megerősítették, a petroleum vezetékek mellett vezető utat szigorúan őrzik és a Bagdad felé vezető országot munkálatait meggyorsították. Hatalmas élelmiszer mennyiségeket tartalékolnak és az arab, angol és zsidó érdekeltségek bevonásával ellátási bizottságot neveztek ki. — Gammalel Hussein, a nagymufti rokona megbeszélést folytatott Mohamed Mahmed miniszterelnökkel, majd a többi arab államok képviselőjével és a megbeszélések után megfogalmazták az arab javaslatokat szemben elterjesztendő arab javaslatokat, amelyeket távirati uton közölnek Londonnal.

BUN DE IMPRIMAT.

„GRAFICA”, ORADEA

5-U-M-D-R

A CSEHEK ŐRME

— Az egyik cseh polgártárs így szól a másiktól: — Egy évvel ezelőtt nem hittem volna, hogy a Memel-vidék is hozzánk fog tartozni.

A JÖTEKONYSÁG OKA

Egy balosz mindennap ebédre hio magához egy talmudistát. Egyik barátja megkérdi tőle: — Mondd csak, barátom, miért ebédel egy talmudista mindennap nálatok? Hiszen nem szereted őket? — Az igaz, — feleli a háziúr, de a feleségem rettentelenen fős és a talmudisták meg merik neki mondani.

BOLDOG HAZASÉLET

A fiatalasszony dicsekedve mondja a barátjának: — Már másfél éve vagyok férjvel, de még egyszer sem volt nézeteltérés köztem és férjem között. — Hát az hogy lehet? — Ugy, hogy ha nekem van igazam, azt a férjem rögtön belátja. — És ha a férjednek van igazam? — Az nem fordul elő.

NINCS HANGOLVA

Ismeret bankigazgató hazajön délután és azt mondja a feleségének: — Fiam, ma este a klubban koncert van, nem jönnél el? — Nem, — mondja öngyűsége — nem vagyok kellőképpen hangolva. — Sag schon, — szól a férj, — nem terajtd fognak játszani.

MEDDIG TERJED AZ ANTISEMITIZMUS?

Egy falusi parasztyerek a faluban járó házaló-zsidót állandóan „zsidó, zsidó” kiáltásokkal bosszantotta, míg csak ki nem ért a faluból. A zsidónak egyszer jó ötlete támadt. Egyik napon, amikor a fii megint jaóban zsidózott, odament hozzá és egy leüt adott neki. — Nézd fiam, — mondta — mindig kapsz egy leüt, ha azt kiabálsz utánam, hogy zsidó. A fii napokon át szorgalmasan kiabált és a zsidó mindig adott neki egy leüt. Egy hét múlva aztán így szólt a zsidó: — Több pénzt nem kapsz. — Nem, — mondta a fii — ingyen pedig nem kiabálok.

KIABANDULAS

— Tala, kezd rossz véleményem lenni a tanárainról. — Miért? — A történelmitanáromról a mai előadás után biztosan tudom, hogy nem olvas újságokat.

MIERT AKARJAK ELFOGLALNI A NEMETEK HOLLANDIÁT?

— Nem értem, mit akarnak a németek Hollandiától?

— Bizonyára azt nem tűrik, hogy a „német kisebbség” jár vagonon holland földön. (Célzás Vilmos császárra, aki Doornban lovágással szórakozik).

A LÓ ES LOVAS

Eden angol államférfi így nyilatkozott egyik beszédében:

— Olaszország és Németország azt mondják, hogy összetartoznak, mint egy ló a lovasával. A Easonlat nagyon találó. Csak az a kis hiba van, hogy Olaszország a ló szerepét látja.

MIRE LLEG HUSZONNEGY ÓRA?

Roosevelt szerint: 24 óra elég ahhoz, hogy az ember a világhoz forduljon egy felhóssal — amelyet választás nélkül hagynak. Hitler szerint: 24 óra elég ahhoz, hogy egy 7 milliót országot elfoglaljanak. Mussolini szerint: 24 óra elég ahhoz, hogy elfoglalják Albániát. Chamberlain szerint: 24 óra elég ahhoz, hogy rájójjunk München csödjére. Weizman szerint: 24 óra elég ahhoz, hogy egy új terrel kapjunk egy zsidó Palesztina-terre vonatkozólag...

NÉPÜN

Director și Șefredactor: Wasserstrom Sándor

REVISTA EVREIASCĂ

Redactor responsabil: Leitner Zoltán

Litvinov

Letűnnek a zsidó világpolitikusok!

Nem rejtettük soha véka alá ama meggyőződésünket, hogy a zsidóságnak nincsenek hasznára azok az államférfiak, akik a különböző államok élén állanak. Ha hibát követnek el, akkor a mi tulterhelt kontónkra jön néhány „nehéz” tétel, ha pedig nagyszereplőnek doznak, akkor az illető ország mélyen hallgat „fiának” kiválódságát. Nem úgy ez, unalomig cséplél közhely, hogy ami rosszat egyes zsidók elkövetnek, az a miénk; ami jót alkotnak, az övék.

Letűnőben már az a kor, amikor minden kiváló emberre szeretűk vásűtmi azt, hogy „zsidó”. Ők maguk igényelték ezt legkevésbé. Valószínűleg Litvinov, a volt külügyi népbiztos sem hangozatta azt, hogy ő Finkelstein. Az antiszemita világsajtó egy évtizede üvöltötte naponta, hogy Litvinov az az Finkelstein képviselő a 170 millió orosz birodalmat a nagy diplomáciai csaták során. Még rádióiban sem felejtették el, hogy bizony a szép hangzsu Litvinov mögűt — az orosz zsidó Finkelstein húzódik meg. Kilenc évig jól intézte az ügyeket, ő volt az, aki „szalonképessé” tette a szovjetet Genbén és szerepe mindenkori „kemény-dű” volt a lengyel-államoknál. Kétségtelenű ő is gyűlölte a burzsoázist, de azért milliószor jobban szimpatizált az angol-francia-amerikai demokráciával, mint a gyűlölet közép- és délurópai apostolaival. De ezt nem azért, mintha talán „zsidó-szempon” vette volna, hanem mert orosz-hazájának érdeke ezt követelte meg. Litvinov sokkal inkább volt a proletár orosz haza embere, mint a zsidóságé. Ha százalékban akarnók kifejezni, akkor 99 százalék volna az orosz és 1 százalék a zsidó oldal.

Most, hogy hirtelen megbukott, az egész világon óriási meglepetést keltett ez a bukás. Nem tudták mire vátni? Vajon Litvinovnak egyéni politikája volt a nyugati hatalmakkal való barátság, vagy az egész szovjet? Nem-e találkozik majd a tűz és a víz, a nemzetiszocializmus, meg a faszizmus — a kommunista állam érdekeivel?

Messzire vezetne a kérdés taglalása, hogy vajon a szovjet külpolitikája milyen irányt vesz Litvinov bukásával? Minden forr most és nem tudni, hogy az erők felvonulása meddig tart még és milyen irányt vesz? Beck lengyel külügyminiszter „gyöngéd” célzása, amelyben a németeknek egy oroszellenes támadást tervét engedte sejtetni, sok mindenre rávilágít.

Amde hagyjuk! Ez nem a mi méltérünk. Litvinovnak, mint Finkelsteinnek bukása vajon mit hoz nekűnk zsidóknak? Nos megmondjuk. Nem voltunk büszkék rá. De Leon Blum-ra sem! Általában a mai atmoszférában jobb, ha zsidó nem áll az élen. Disraeli idejében jó volt, hogy a Suez-csatorna részvénybűbségét megszerezte az angoloknak. Még az is, hogy a brit világbirodalom

Belisha sem vágyunk...

Belisha sem vágyunk, — az angol hadügyminiszter, — aki még soha egyellen gesztust sem mutatott a menekűlttel, vagy Palesztina érdekében. Legűnk arra büszkék, hogy zsinagógába jár? Ezt minden zsidó tudja — ha akarja! Inkább szeretűk volna, ha a szász zsidó ifju besorozást viszi keresztül az angol-francia hadseregben. Ez volna a tett! Az a „tett”, amely mögűt zsidó szív is van és még angol érdek is. De ha a hadügyi felszerelés nem sikerűnk, akkor a hidegvűri angol is — a zsidó Hore Belishát okolni. Elment a világ sorsát intűz zsidók közül Leon Blum. Most letűnt Litvinov csillaga is. Mi — őszintén mondjuk — nem sajnáljuk. Csak az orosz külpolitika maradjon a régi megyén. Zsidó külügyminisztere nincsen szükség. Sőt az angol zsidó hadügyminiszter maradása sem létkérdés a zsidóság számára.

A brit kormány elhatározó lépései Palesztina ügyében

London. Komoly és megbízható körök véleménye szerint az angol kormány nyilvánosságra hozza a Fehér Könyvet, amely állítólag végleg rendezni fogja a hivatalos álláspontot. A kiszivárgott hírek szerint kezelemben akarják részesíteni a letartóztatott terroristákat azzal a feltétellel, hogy ezentul tartózkodnak minden erőszakosságtól. Arab körök nyugtalansággal fogadják a hírt és nem hiszik, hogy a május 10-én megjelenű Fehér Könyv likvidálni tudja az egész arab-zsidó viszályt. Külűben több angol hadihajó érkezett a haitai kikűtűbe.

Ezzel kapcsolatosan számos angol és külföldi lap azt írja, hogy a palesztinai arab felkelés letűrnek tekinthető. A bandákat széjjelkergettek, Abdul Ruchil Muhamedet, az egyik terroristavezért agyonlűtték márciusban, Abdul Razzik pedig megadta magát a határőrségnek.

Megbízható jelentések szerint az eddigi

Hatalmas összegeket adtak a lengyelországi zsidók légvédelemre

Varsó. A zsidó iparosok szervezete közli, hogy a lengyel légvédelem céljaira folytatott gyűjtés alkalmából, amelyet a napokban zártak le, a zsidó iparosok többet adakoztak 50 százalékkal, mint a lengyelek, holott számuk kevesebb. A különböző kerűletek jelentése szerint több, mint tíz millió zloty (300 millió lei) lesz a végeredmény. Rabbi

800 prágai zsidó Sanghaiba ment kollektív utlevéllel

Prága. Néhány nappal ezelűt közel 800 zsidó menekűlt gyűjtűttek össze a hatóságok, akiket leolmozott vagonokban Bécsbe szállítottak, ahol egy dunai hajóra szállították őket azzal, hogy Constanztán keresztül Shanghaiba szállítsák. — A német titkos rendűrség, a Gestapo a menekűlteknek kollektív utlevélet adott. Nem vihettek ki egye-

bet, mint egy-egy háztűsakra való ruhaneműt. Drámai jelenetek között távoztak el ezek a csehországi zsidók, akik napokkal ezelűt még vagonnal és nyugodt otthonnal rendelkeztek. Most pedig, mint veszélyes rabokat szállították el leolmozott vagonokban a nincstelenségbe és kilátástalan jövőbe. Nincsen kegyelem számukra!